

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

Tainele somnului

- HIPNOZA...
- ...ȘI HIPNOPEIDIA

ANUL XX

31 (1011)

31 iulie

1964

12 pagini, 1 leu

Macheta unui microraión, realizare a Institutului de proiectări experimentale din Moscova

POEZIA LUI ALEXANDR BLOK

de Demostene Botez

GÎNDURI PENTRU DOUĂZECI DE ANI

de Ion Voicu

CARTEA ROMÎNEASCĂ ÎN LUME

de Dan Baran

CITIȚI
ÎN ACEST
NUMĂR!

memento

„turnir“ chimic

Recent, 76 de studiori de televiziune sovietice și-au dat concursul la o experiență pasionantă: au adevărat „turnir“ între viitorii specialiști în chimie, intitulat „Olimpiada televizată a elevilor“.

„Turnirul“ a fost organizat și dirijat de studioul central de televiziune din Moscova care a mobilizat în fața micului ecran pe cei mai de seamă savanți ai țării pentru a trezi prin expunerile lor interesul elevilor pentru chimie și pentru a descoperi noi talente.

În cadrul primei emisiuni au fost prezentate conferințe, s-au vizitat laboratoare, s-au efectuat experiențe și s-au pus întrebări la care s-au și grăbit să răspundă în scris numeroși elevi din clasele X și XI. Un juriu, alcătuit dintr-un grup de profesori de la Universitatea din Moscova, a reținut 700 dintre răspunsuri.

A doua emisiune i-a plimbat pe telespectatorii amatori de chimie prin laboratoarele Universității din Kazan, prin sălile Universității din Vilnius unde în secolul XV operau alchimiiști, prin întreprinderile industriei chimice din Kiev și Leningrad. După care, autorii celor 700 de răspunsuri selectate și numeroși profesori au fost convocați în studiourile televiziunii din 76 de localități. Cu prilejul acestor emisiuni s-a dat citire răspunsurilor primite și declarații învingători ai pasionantului „turnir“ chimic 46 de elevi.

Victorioșii vor beneficia, așa cum prevăd clauzele stabilite de la bun început, de avantaje la intrarea într-un institut superior de chimie. Beneficiari ai acestei olimpiade de un gen cu totul nou sînt, însă, și toți ceilalți pasionați ai chimiei care, vizionînd în fața micului ecran fazele ei, au avut multe de învățat. Experiența studiourilor sovietice dovedește că televiziunea își poate găsi un larg cîmp de aplicare și în școală.

s. b.

„aeroflot“-ul...

în
zbor

Zilele trecute, la etajul al 11-lea al noului sediu al „Aeroflot“-ului, a avut loc o conferință de presă cu ziariști sovietici și străini. Era prima etapă a unei excursii care a durat șase ore și a îngăduit ziariștilor să-și facă o idee completă despre felul cum funcționează marea companie aeriană.

Intr-adevăr, după întrevedere, ziariștii s-au urcat — la Elioportul central din Moscova — în șase elicoptere care i-au dus la aerogara Șeremetievo ce va intra curînd în funcțiune. Clădirea principală a aerogării — care adăpostește câteva săli de așteptare, un restaurant, o cafenea, un birou de poștă, un magazin cu articole de artizanat etc. — are o fațadă de 200 metri lungime și e construită în întregime din oțel, sticlă și beton; ea va putea deservi circa 1 600 de călători pe oră. Pasagerii vor străbate o lungă galerie de sticlă, vor intra în pavilionul de ambarcare, vor pași pe niște paserile telescopice și înainte de a-și da bine seama se vor afla în interiorul avionului.

Apoi, tot la Șeremetievo, ziariștii s-au suit în două avioane „Tu—104 A“ și au plecat spre aeroporturile Domodedovo și Vnukovo. Domodedovo este cel mai nou aeroport moscovit intrat în funcțiune iar curînd va fi cel mai important, deoarece va acoperi aproximativ 40 la sută din totalul traficului de călători care trec prin aeroporturile capitalei U.R.S.S. Aerogara Domodedovo va putea primi pînă la 3 000 de călători pe oră. Ea asigură de pe acum legătura cu Asia Centrală și Extremul Orient sovietic.

În sfîrșit, pe aeroportul Vnukovo—2 ziariștii au putut afla câteva cifre cit se poate de semnificative despre dezvoltarea „Aeroflot“-ului. Au aflat anume că la începutul septenarului acesta transporta 8 milioane de călători pe an, în timp ce astăzi transportă 38 de milioane. În timpul verii peste 200 000 de persoane fac zilnic apel la serviciile „Aeroflot“-ului.

Cele de mai sus privesc totuși numai o parte din activitatea „Aeroflot“-ului și anu-

me rețeaua internă a aviației civile a U.R.S.S. Dar „Aeroflot“-ul întreține legături și cu 34 de țări străine. El deține, printre altele, primul cel mai lung linii aeriene fără esca-lă din lume: Moscova-Havana, asigurată de avioane „Tu—114“. În curînd noi linii internaționale vor lega Moscova cu Italia, Japonia și Irakul.

Și mai e și un alt aspect care merită re-levat. „Aeroflot“-ul nu este o companie aeriană obișnuită, care se ocupă exclusiv cu transpor-tul de călători. O parte din aparatele sale este pusă la dispoziția agriculturii, expedițiilor po-lare, prospectărilor geologice, marilor con-strucții, pescuitului și altor ramuri ale econo-miei sovietice. Anul acesta, de pildă, avioane ale „Aeroflot“-ului vor răspîndi îngrășăminte și insecticide pe o suprafață de 40 de milio-ane de hectare.

m. v.

blănuri...

în
plin
cuptor

Oricît ar părea de neașteptat, cel mai mare tîrg de blănuri se ține în plină lună a lui Cuptor. Este vorba de tradiționala licitație de blănuri de la Leningrad — a 27-a la număr — care s-a deschis, pe malul Nevei, la 23 iulie a. c.

Anul acesta, societatea „Soiuzpușnina“ — care se ocupă cu comerțul de blănuri — prezintă spre desfacere niște cantități de vizon, vulpi albastre și argintii, zibelină, petit-gris, diferite sorturi de astrabanuri și alte blănuri. Pentru prima dată după cel de-al doilea răz-boi mondial, societatea a pus în vânzare și o impresionantă gamă de confecții din blană.

Calitatea excepțională a blănurilor, varie-tatea sortimentelor și buna organizare a lici-tației de la Leningrad au cîștigat de mult timp acesteia o faimă mondială unanim re-cunoscută. Cu acest prilej se studiază conjunc-tura internațională a pieții blănurilor și se stabilesc prețurile mondiale. Toate acestea fac ca interesul firmelor străine pentru comerțul cu U.R.S.S. să crească cu fiecare an. La pri-ma licitație de după război, în 1947, au luat parte 90 de reprezentanți din 10 țări. Anul trecut au fost 236 de reprezentanți din 23 de țări iar anul acesta 250 din 25 de țări.

Cei mai importanți achizițori de blănuri sovietice sînt britanicii. Dar și mulți negustori francezi, italieni, canadieni, danezi, finlandezi, japonezi cumpără cantități importante, iar a-nul acesta se remarcă și un interes sporit al firmelor de specialitate din Germania occi-dentală pentru astraban și alte blănuri oferite de „Soiuzpușnina“.

s. p.

zăpada ?

inutilă !

Nu în general, ci numai pentru schiori. Și nici măcar pentru toți. Pufoasa mantie de nea va deveni un element facultativ pentru antrenamentul schiorilor din preajma Moscovei, unde se lucrează la amenajarea unei trambu-line acoperită cu materiale plastice. Ele vor permite lunecarea tălpiilor de lemn cel pu-țin la fel de bine ca și zăpada. În plus an-tenamentele se vor putea desfășura în tot cursul anului, inclusiv în luna lui Cuptor.

Tot în capitala Uniunii Sovietice se lucrează la construcția, pe rîul Moscova, a unui ca-nal olimpic. În lungime de peste doi kilome-tri, canalul va permite pregătirea canotorilor de diferite categorii (caiac, canoe etc.). Avan-tajul lui: o suprafață perfect plană. Și încă un detaliu: arbitrii și antrenorii vor urmări întrecerile din automobilele care vor circula de o parte și de alta a canalului.

Pentru că a venit vorba de amenajări spor-tive, să amintim câteva cifre. În ultimii zece ani s-au construit în U.R.S.S. aproape o mie de stadioane, 800 de piscine, 15 000 de săli de gimnastică și zeci de mii de terenuri spor-tive.

z. v.

S. Alexandrov

în apărarea balenelor

Ciudat apărător și-a găsit balenele. E vorba de Gheardi Solianik, conducătorul flotei de vîna-toare din Antarctica, care s-a înapoiat de curînd la portul său de bază, Odesa, după o ultimă expediție în care a cîștigat din nou „panglica albastră“ acordată pentru cele mai bune rezultate.

Solianik vinează balenele, dar asta nu în-seamnă că nu le iubeste. După fiecare călă-torie, el își relatează impresiile asupra acestor animale, pe care le găsește inteligente, cu-rajoase, leale. Mascuul nu își abandonează niciodată femela rănită — povestește Solianik — o susține cu înaltaoarele sale și încearcă, pe cît îi e cu putință, s-o ajute, oricît de pri-mejdioasă ar fi pentru el această cavalească atitudine.

Solianik este de părere că a sosit momentul ca balenele să fie cruțate. El propune, în schimb, pescuirea unei crevette, numită krill, care constituie hrana de bază a cetaceelor. Krillul este bogat în substanțe grase și hidro-carbonate și poate fi conservat. În timp ce to-talitatea țărilor din lume nu furnizează anual decît câteva milioane de tone de „fructe de mare“, începînd cu algele și sfîrșînd cu lan-gustele, rezervele în krill ale Antarcticii se ri-dică la două miliarde de tone.

De asemenea, Solianik recomandă, pe baza propriei sale experiențe, pescuirea klikaciului, un pește antarctic, în a cărui compeziție lipi-dele intră în proporție de 27 la sută, iar al-buminoidele — 13 la sută.

Cea mai senzatională ipoteză pe care i-a prilejuit-o ultima călătorie lui Solianik este cea a unui animal necunoscut și gigantic din fundul oceanului. Aparatele coborîte în a-dîncuri cu ajutorul unor cabluri de oțel dis-păreau uneori fără urmă iar cablurile se ru-peau ca niște bețe de chibrituri, în urma unor lovituri primite de la o forță misterioasă. După toate probabilitățile, presiunea exer-citată de vîetea din adîncuri era de cel pu-țin două sau trei tone.

Să fim oare în ajunul descoperirii unui nou monstru marin, ignorat pînă acum de cerce-tători? Viitorul ne-o va spune.

g. n.

actualități moscovite

De curînd, în capitala Uniunii Sovietice a început construcția unui monument con-sacrat marelui poet Mihail Lermontov a cărui aniversare (150 de ani de la naștere) va fi sărbătorită în octombrie anul acesta.

Pe malurile Moscovei a fost inaugurat noul Circ de vară — cel mai mare din U.R.S.S. — cu o capacitate de 2 400 de lo-curi.

La Vnukovo au început să decoleze și să aterizeze primele avioane din cadrul noii linii aeriene Moscova-Berlin. Pe ace-lași aeroport s-a calculat ca sosesc zilnic 200 de tone de fructe și legume proaspete. E interesant de semnalat că, exact acum 30 de ani, ziarele semnalau, ca un lucru excepțional, că la Moscova veniseră pe calea aerului două tone de caise în două zile.

Pe scena Sălii Congreselor, din Palatul Kremlinului, ansamblul Teatrului de operă și balet din Tbilisi a prezentat baletul „Demonul“, cea mai recentă creație core-grafică a artistului popularului V.Ciabu-kiani, pe muzică de S. Țișnadze.

La Universitatea din Moscova au înce-puit obișnuitele cursuri de vară pentru studenții din străinătate care urmează limba rusă. Anul acesta participă peste o sută de tineri din Anglia, Statele Unite, Olanda, Italia, Suedia etc.

Profesorul Boris Popov, directorul unui institut de proteze medicale din Moscova, a anunțat ca savanții lucrează la crearea unui ochi artificial. Care, evident, va vedea !

d.m.

chirurgia astmului bronhial ?

La Institutul de biologie și medicină ex-perimentală din Novosibirsk, condus de profesorul Evgheni Meșalkin, se studiază mai de mult problema grefelor de plămîni. Cercetătorii din cadrul Institutului au pro-cedat, de pildă, la ablațiunea unui plămîn și l-au reatașat apoi organismului după o vreme. S-a constatat că plămînul continuă să-și exercite în mod normal vechile sale funcțiuni. În același timp ei au băgat de seamă că dacă se injectează unui animal prozerină se produce un spasm alit de vio-lent al bronhiilor izecî animalul se poate înăbuși și muri. Nu se petrece oare același lucru și cu plămînul detașat și apoi unit din nou cu organismul? Ei bine, nu! Zeci de experiențe au dovedit contrariul. Înte-meițați pe această constatare, colaboratorii Institutului au hotărît să folosească opera-ția amintită mai sus pentru tratarea ast-mului bronhial și a spasmelor care-l ca-racterizează. Pînă acum au fost făcute la Institut cinci operații de ablațiune a plămî-nului și de restituire a acestuia către posesorul său și în toate cazurile s-a ob-ținut o vindecare totală a astmului bron-hial.

f. z.

Cartea românească în lume

23
AUGUST
XX

Gînduri pentru douăzeci de ani

Douăzeci de ani... În prima clipă îți vine să exclami: au și trecut douăzeci de ani! Iar în clipa următoare, nu poți să nu te întrebi: cum, numai douăzeci de ani? Unde au încăput atîtea prefaceri, atîtea succese, atîtea înnoiri în numai două decenii? Cît de scurt e răstimpul și cît de lung e drumul parcurs în interiorul lui!

Țigurile internaționale de carte au început în ultimii ani să cunoască prezența din ce în ce mai remarcată a cărților românești. Fenomen necunoscut în trecut, cartea românească a devenit un oaspete frecvent la expozițiile și Țigurile internaționale. O țară ale cărei prime tiparnițe au apărut cu peste 450 de ani în urmă, și care a ajutat la răspîndirea tipăriturilor în Balcani și Georgia, nu intra decît incidental în circuitul universal al cărții. Vehicularea peste hotare a marilor valori culturale ale poporului român se făcea rar, la întimplare, ca rezultat al eforturilor unor entuziaști, pe seama bugetelor lor modeste.

Cu totul altfel se prezintă situația astăzi. Creșterea continuă a ponderei și prestigiului țării noastre pe plan mondial a făcut să sporească și interesul unor cercuri largi de cititori de peste hotare, doritori să afle cît mai multe despre România. Eforturile conjugate sistematic ale multor instituții — care socotesc ca o datorie patriotică să susțină acțiunea de popularizare în străinătate a valorilor românești — au dat roade.

Reprezentarea pieselor lui Caragiale pe numeroase scene ale lumii — din Argentina pînă în Japonia — a fost precedată de apariția lor în traducere franceză, engleză, germană și alte limbi de circulație, iar apoi și în limbi cu mai mică răspîndire.

Recent, sărbătorirea lui Eminescu a arătat aria de pătrundere a poeziilor sale, lărgită considerabil în ultimii ani. Așa cum piesele lui Caragiale s-au dovedit în unele țări atât de „la zi” încît au suscitât vii polemici politice, și opera lui Eminescu oferea publicistului francez Charles Camproux prilejul de a sublinia unele învățăminte foarte actuale pentru literatura țării sale.

Aducînd o notă specifică, literatura românească dintre cele două războaie, cunoaște prin reprezentanții ei de seamă — Liviu Rebreanu, Camil Petrescu, Cezar Petrescu etc. — traduceri în engleză, rusă, franceză, germană, spaniolă, maghiară, polonă, cehă etc. apreciate și îndrăgite de cititori.

Opera lui Sadoveanu, plină de miez și savoare, și-a cîștigat mulți prieteni și admiratori peste hotare. Afară de volumele publicate de Editura „Meridiane” la București, romanele și povestirile lui au văzut lumina tiparului în numeroase țări.

Tălmăcirea versurilor lui Tudor Arghezi a antrenat condeie de primă mîna ale literaturii contemporane: Rafael Alberti și Maria Teresa León pentru spaniolă, Salvatore Quasimodo — laureat al premiului Nobel — pentru italiană, Luc-André Marcel pentru franceză ș.a.m.d.

A apărut o antologie a prozei românești în Franța și se pregătește una în Statele Unite și alta în Argentina, se lucrează în Italia la o antologie a poeziei românești din ultimii douăzeci de ani. Cu concursul unor literați eminenți din diverse țări, s-au editat ori sînt în curs de apariție volume de versuri și proză de M. Beniuc, Z. Stancu, G. Bogza, E. Jebeleanu, M. Preda, E. Barbu, T. Popovici, F. Munteanu, M. Banuș etc., etc.

De tot mai mare cerere se bucură lucrările de informare despre România, albumele de fotografii, albumele de artă. Astfel, un album despre Carpații Romîniei a fost scos de Editura „Meridiane” în trei ediții succesive, în șase limbi, avînd o largă difuzare peste hotare. Albumul „Peșterile din România” a fost primit cu mult interes în cercurile de specialiști din străinătate, fiind recenzat elogios în U.R.S.S., Franța, S.U.A., Olanda, Elveția, Cuba, R.P.U. etc. și apreciat ca una din cele mai bune lucrări de speologie apărute în ultimii ani. Volumul „Primele mărci poștale românești” publicat de „Meridiane” în patru limbi a înregistrat o frumoasă performanță, primind în 1962, cu prilejul Congresului internațional filatelic de la Praga, premiul celei mai frumoase cărți filatelice, și ulterior încă trei premii (la Budapesta, Luxemburg și Paris).

Cartea de artă românească a început să fie cunoscută și prețuită, fapt despre care vorbește numărul tot mai mare de

exemplare ce se difuzează în numeroase țări. S-a scris în presă despre succesul albumului „Voroneț” la expoziția de la New York, în 1963. Valorile neprețuite ale picturii murale de pe vechile mănăstiri din nordul Moldovei au prilejuit apariția la Paris, sub auspiciile UNESCO, a unui admirabil album prefăcut de A. Grabar și G. Opreșcu.

Comorile muzeelor noastre au fost prezentate într-un album scos de „Meridiane” în cinci limbi și mai multe ediții, și consacrat „Maeștrilor picturii universale”. Tipărită în întregime în culori, lucrarea a descoperit deodată în fața cititorilor de pretutindeni tablouri remarcabile aparținînd unor maeștri celebri ca El Greco, Rembrandt, Tizian, Van Eyck, Velasquez, Cranach, Antonello da Messina, Memling, Bruegel, Rubens, Teniers, Tintoretto, Ribera, Tropinin, Cl. Lorrain, Gericault, Damiere, Monet, Signac, Picasso etc. etc.

Pe aceeași linie se înscrie publicarea în cîteva limbi a albumului „Arta Orientală în România” care aduce în circuit internațional o serie de interesante obiecte ale artei din China, Japonia, India, Iran, Khmer și Siam, aflătoare în muzeele și colecțiile din țara noastră.

Albumele și monografiile închinete celor mai importanți artiști romîni se bucură și ele de bună primire în străinătate. Aceasta o dovedesc și părerile unor specialiști recunoscuți, dar mai ales cererea mare pentru asemenea lucrări. Așa se face că din albumul „Gri-gorescu” s-au tras — în numai trei ani — trei ediții în șase limbi, iar monografiile „Luchian”, „Steriadi”, „Petrașcu”, „Ciucurencu”, „Jalea”, au fost reeditate la cîteva luni după apariție.

Inmănușind o interesantă informație și transmițînd o bogată experiență, „Tratatul de sculptură” de C. Baraschi a fost editat și în limba rusă.

În lumea științifică internațională, traducerea lucrărilor românești de medicină, matematică, fizică, chimie etc. aduc contribuția prețioasă a savanților noștri. Volume ca „Biologia virselor” de C. I. Parhon, „Terapia bolilor endocrine” de St. Milcu, „Chimia organică” de C. Nenișescu, „Fiziologia bacteriană” de L. Mesrobianu și C. Păunescu, „Geografia economică” de M. Hașeganu, și multe altele apărute în diferite limbi s-au adăugat în bibliotecile universităților și institutelor din numeroase țări.

Acum cîțiva ani, lucrarea monografică „România” (ghid) lua medalia de aur la expoziția internațională a cărții de la Leipzig. De atunci Editura „Meridiane” a publicat în tiraje uneori impresionante, în diverse limbi, mici îndreptare turistice despre orașele și regiunile patriei noastre, lucrări de sinteză prezentînd pentru cititorul străin realizările obținute de poporul român pe calea vieții sale noi.

La răspîndirea cărții românești, o importantă contribuție o aduc Academia R.P.R., Uniunea Scriitorilor, Institutul Român pentru Relațiile Culturale cu Străinătatea și alte foruri.

În cartea românească trimisă peste granițele țării se materializează și talentul graficienilor, munca depusă cu mîgală și dragoste de tipograful care se străduiește să asigure un nivel cît mai ridicat formei de prezentare a volumelor.

Croindu-și loc în lume, cartea noastră trezește un ecou profund. Drumul ei trece prin marile capitale și prin satele mărunte, prin bibliotecile unor vechi instituții de cultură și prin cluburile de întreprinderi. Acest drum e sinuos și greu de urmărit în amănunt. Dar repera-le lui sînt furnizate de recenziiile din cele mai variate publicații, de numeroasele scrisori care vin de la cititori din Uniunea Sovietică și Bulgaria, din Italia sau Argentina, din Nigeria și Ceylon, din Australia și S.U.A., din Anglia sau Franța, din Madagascar și Japonia etc., etc. Scrisorile conțin aprecieri, solicitări, sugestii, abordează probleme diverse. Dar din ele se desprinde mai ales că, la sute și mii de kilometri, cartea românească a găsit prieteni.

Dan Baran

Redactor șef la Editura „Meridiane”

Meseria mea, vioara mea m-au făcut să cunosc, prin contact direct, multe din prefacerile revoluționare ale țării noastre, săvîrșite de la acel 23 August al anului 1944 încoace. Cunosc publicul nou al noilor săli de concert din București și celelalte orașe ale țării. Cunosc ascultătorii cu mîini bătătorite de muncitori, dar cu urechi sensibile de melomani din fabricile unde am cîntat. Cunosc tăcerea reculeasă și vibrația artistică a colecțiivilor în fața unor bucăți muzicale ai căror autori se numesc Mozart sau Ceikovski. Cunosc setea de frumos a milioane de concetățeni ai mei, cărora radioul, discurile și benzile de magnetofon nu mai prididesc să le satisfacă nevoia de melodii, intrată astăzi în rîndurile primelor necesități.

Cunosc, în sfîrșit, alături de mulți colegi ai mei de breaslă, nețărnută bucurie a prețuirii artei interpretative românești peste hotare. Prețuire care se adresează desigur fiecărui dirijor, sau cîntăreț, sau instrumentist, în parte, dar care se adresează mai ales țării căreia ei îi aparțin, orînduirii care a făcut posibilă o asemenea înflorire de talente, care a creat condițiile impetuozelor dezvoltări.

E greu să vorbești despre tine însuși. Și așa îți face impresia că meritele ți-au fost supraapreciate, că s-a vorbit și s-a scris prea mult și prea elogios despre tine. În schimb, în ceea ce mă privește pe mine personal, rămîn convins că niciodată nu voi spune destul despre imensa datorie pe care am contractat-o față de regimul democrat-popular. Cu ce să încep? Cu părinteasca solicitare a partidului și a statului care mi-a permis să străbat atît de repede calea cea lungă de la instrumen-

na și în multe alte locuri. Aplauze entuziaste au salutat în două mari capitale — a Uniunii Sovietice și a Franței — spectacolele Teatrului de Operă și Balet bucureștean, sub conducerea dirijorilor Mihai Brediceanu și Egizio Massini. „Scala” din Milano ca și „Metropolitanul” din New York l-au găzduit — și l-au cerut din nou — pe baritonul Nicolae Herlea. Mezzosoprana Zenaida Pally a fost ovaționată din Belgia pînă în Uruguay, iar colega sa de voce, Elena Cernei, i-a fermecat în aceeași măsură pe parizieni ca și pe amatorii de operă din Belgrad. În Suedia și în Finlanda, ca și în Austria și Italia, dirijorul Mircea Basarab a întrunit sufragiile unanime ale criticii și ale publicului. Ca soliști sau alcătuiind laolaltă o admirabilă formație de muzică de cameră, pianistul Valentin Gheorghiu, violonistul Ștefan Gheorghiu și violoncelistul Radu Aldulescu au fost ascultați — și bisati! — la Londra și Paris, la Sofia și Istanbul, la Viena și Budapesta. Vioara lui Ștefan Ruha a răsunit pe îndepărtatele meleaguri ale Japoniei, iar vocea lui Dan Iordăchescu a încîntat publicul din Copenhaga...

Mai sînt atîția despre care aș putea vorbi! Dar nu dispun nici de spațiul necesar — și, pe urmă, care dintre îndrăgostiții de muzică din țara noastră nu le-a urmărit, cu justificată mîndrie, succesele relatate în presă? Nu pot să mă abțin însă să nu înregistrez, o dată mai mult, primirea entuziastă de care s-a bucurat pretutindeni în străinătate muzica noastră populară. Comentînd spectacolele ansamblului „Rapsodia Romîna”, Maurice Chevallier remarcă, pe bună dreptate, că „ascultînd melodiile cîntate la vioară, nai, țambal

În sala teatrului „Eliseo” din Roma, balerini romîni Ileana Iliescu și Petre Ciorlea

tist în Orchestra Radiodifuziunii la titlul de Artist al Poporului? Cu Stradivariusul pe care cînt și care este tot un dar al celor ce veghează la fericirea noastră, a tuturor? Cu posibilitatea ce mi s-a oferit de a desprinde tainele măiestriei ca învățacel al marelui Oistrach? Și aș putea continua așa, cu încă multe exemple...

Dar sînt departe de a fi singurul. Dovadă — anii din urmă, cînd prezența solilor muzicali ai Romîniei s-a făcut din plin simțită în zeci de țări ale lumii, la cele mai diverse meridiane și paralele. „Unul din marii seniori ai baghetei europene” — pentru a folosi caracterizarea făcută maestrului George Georgescu de către ziarul vienez „Kurier” — a reputat singur sau la pupitrul orchestrei sale, Filarmonica de Stat „George Enescu” din București, succese triumfale la New York și Moscova, la Paris și Londra, la Varșovia și Aic-

sau fluier, exclamînd *minunal!* sau *extraordinar!*, parizianul se adresează mai întîi creatorului acestor melodii — poporul — și apoi interpretului care formează excelentul ansamblu”.

Către acest creator nu numai de melodii minunate, ci de tot ce este acum minunal la noi, către acest popor care, în urmă cu douăzeci de ani a luat în mîna lui puternică firele propriului său destin, către acest popor care, călăuzit de partid, pășește cu încredere spre culmi nevisate în trecut, către acest popor căruia și noi, artiști, îi datorăm totul, gîndul se îndreaptă firesc, în preajma marii aniversări.

Și cuvîntul vine tot atît de firesc pe buze: — Mulțumesc!

Ion Voicu

Artist al Poporului

PROCESUL DE LA NURNBERG

(Urmare din numărul trecut)

Anechota a stîrnit animație în boxa acuzaților. Un ofițer din poliția militară americană mi-a povestit ulterior că Ribbentrop s-a supărat foc pe Göring și n-a mai vorbit cu el două zile.

„Primele zile ale lui mai 1945. Prăbușirea Germaniei era iminentă. Hitler și Goebbels se sinucisera. Ribbentrop avea tot atâtea temeuri să o facă. Dar fostul șef de pe Wilhelmstrasse nu se grăbea: aflate că grossadmiralul Dönitz se grăbea să ia în acțiune, forma în mare grabă un nou guvern.

Nu trînd speranța să cadă la învoială cu Occidentul, Dönitz își alcătui pe atunci propriu său „cabinet”. Cădea însă un nou ministru de externe. Iși dădea însă seama că Ribbentrop, definitiv compromis, nu era indicat pentru atingerea acestui scop, de aceea îl căuta pe Neurath. Dar chiar în acel moment Ribbentrop s-a prezentat înaintea noului „cancelar”.

Cu o deosebită politețe, Dönitz i-a cerut părerea lui Ribbentrop asupra omului care ar fi urmat să ocupe postul de ministru al afacerilor externe. Ribbentrop i-a promis că va reflecta. A doua zi, întilnindu-se din nou cu Dönitz, el a spus că nu vede nici o altă candidatură posibilă... în afară de a sa. Dönitz a fost nevoit să-i grăte fără menajamente ușa, cu atât mai mult cu cât între timp, nereușind să-l descopere pe Neurath, numise încă înainte de sosirea lui Ribbentrop pe fostul ministru de finanțe, Schwerin von Krosig, în funcția de ministru de externe.

Abia atunci „superdiplomatul” a înțeles că pierduse definitiv partida.

În zilele de 1 și 2 octombrie 1946, în sala Tribunalului Militar Internațional s-a dat citire sentinței. În prima zi, Ribbentrop a aflat că Tribunalul îl socotea vinovat de toate acuzațiile cuprinse în rechizitoriul. Cea de-a doua zi a adus cu sine verdictul propriu-zis: pentru îndelungată sa activitate criminală îndreptată împotriva păcii, pentru participare la săvîrșirea unor crime monstruoase împotriva umanității, fostul ministru de externe al celui de-al III-lea Reich era condamnat la moarte prin spînzurătoare.

Ribbentrop a ascultat sentința palid, cu buzele strînse. Poate că în clipa aceea i-a trecut prin fața ochilor, într-o străfulgerare, întreaga lui viață. Poate că Joachim von Ribbentrop a regretat din nou că schimbase rentabila tejea de neguțătorului de vinuri în funcția de ministru al lui Hitler, funcție cu atâtea întorsături neașteptate și fatale.

Ribbentrop a făcut cerere de grațiere. Pînă una alta... i-a venit însă în minte o nouă idee. El l-a înștiințat pe doctorul Gilbert că are de gînd să scrie, spre a sluji de învățătură posterității, câteva volume despre lipsurile și greșelile regimului nazist. Ribbentrop a încercat să-l convingă pe Gilbert să facă „un gest istoric” și să intervină ca să i se preschimbă pedeapsa sau, în cel mai rău caz, să se amîne executarea sentinței pe perioada de timp necesară pentru a scrie lucrarea plănuită.

Totul a fost însă în zadar: în noaptea de 15 spre 16 octombrie, zăvorul a scîrșit pentru ultima oară la ușa celei fostului ministru de externe german. Ribbentrop a fost scos afară și dus pe coridoarele închisorii. Cu cîteva ore înainte avusese loc ultima convorbire dintre Ribbentrop și colonelul Andrews. Colonelul îi comunicase că apelul lui fusese respins.

Se spune că omul moare așa cum a trăit. Ribbentrop căzuse într-o stare de totală prostăție. Intrigant politic lipsit de orice principii, el a murit așa cum trăise, fără idealuri. Nimic nu i-a putut da fărîie în ceasul morții.

„A înșelat lumea, Germania și pe mine personal”

Dr. Dicks aștepta cu nerăbdare momentul cînd avea să-și ocupe în sfîrșit locul la bară spre a-și rosti pledoaria în apărarea clientului său, Hjalmar Schacht. Grilly Schacht. Mulți avocați îl invidiau pe Dicks, fiindcă avea posibilitatea să așere un om a cărui viață și activitate furnizau, din punctul lor de vedere, un bogat material pentru o pledoarie de efect.

Așadar, dr. Dicks s-a sculat de la locul său, s-a întors cu fața către boxa acuzați-

lor, a cuprins-o cu privirea, apoi a început să fixeze tăcut, cu un aer tot mai concentrat, fața lui Schacht. Această pauză croaită și poza îndurerată a avocatului vroiau să spună: vreau să simțim împreună cu mine cit de adîncă a fost tragedia prin care a trecut acest om, cit de strigătoare la cer este nedreptatea ce i se face. Apoi Dicks a început să vorbească:

„Domnule președinte, domnilor judecători! Caracterul excepțional al dosarului Schacht devine evident asupra boxei acuzaților în privirea judecătorilor...”

În această boxă stau alături Kaltenbrunner și Schacht... E un tablou neobișnuit de grotesc: temnicerul-șef și deținutul său se află alături pe una și aceeași bancă a acuzaților! Chiar și numai acest simplu fapt ar fi trebuit să dea de gîndit încă de la începutul procesului tuturor celor care iau parte la el: judecători, procurori și avocați...”

După care dr. Dicks a adus la cunoștința Tribunalului Militar Internațional că, în

Schacht stringe bani pentru fondul „Adolf Hitler” (1933)

1944, la ordinul lui Hitler, Schacht a fost arestat, fiind acuzat de înaltă trădare. „În vara anului 1944, — a spus Dicks — am fost solicitat să-l apăr pe Schacht în fața tribunalului lui Hitler; în vara anului 1945 am fost solicitat să-l apăr în fața Tribunalului Militar Internațional. Această situație comportă prin însăși esența ei o contradicție ireductibilă. Ea trebuie să determine pe toți participanții la acest proces să adopte o atitudine foarte chibzuită față de tot ce privește persoana lui Schacht”.

„Fără să vrei, îți amintești de soarta lui Seneca — a continuat avocatul. — Nero, prototipul lui Hitler, l-a deferit justiției pe Seneca pentru intrigi revoluționare. După moartea lui Nero, Seneca a fost învinuit că a fost omul unei cîrmuiri nedrepte și că a fost părtaș la nelegiuirile săvîrșite de Nero”.

Apoi dr. Dicks a socotit de cuviință să amintească pentru orice eventualitate judecătorilor că Seneca a fost trecut în rîndul sfinților încă în secolul al IV-lea al erei noastre...

Ascultam pledoaria lui Dicks privind cu atenție boxa acuzaților. Din gesturile lui Göring, care discuta ba cu Hess și Ribbentrop, ba cu Dönitz și Raeder, din expresia întipărită pe fața tuturor acestora, se putea deduce fără nici o dificultate că ei nu erau cituși de puțin încîntați de elocința apărătorului lui Schacht...

Semămurul din profil cu un uliu flămînd, slab și palid, dr. Schacht, cu gîtul înțepenit într-un guler înalt și apretat, se străduia să nu se atingă, nici măcar din greșeală, de Julius Streicher, care mesteca necontenit o bucată de chewing-gum. „Vrăjitorul finantelor” era pedepsit pînă și prin simplul fapt că fusese așezat alături de acest editor, pe jumătate nebun, al fiiciei pogromiste „Der Stürmer”.

Ce avea el comun cu haita de asasini și jefuitori? „Este un lucru nemaipomenit să fiu nevoit să stau pe aceeași bancă cu

acești criminali” — a declarat Schacht lui Gilbert, medicul psihiatru al închisorii.

Schacht a fost unul dintre pușinii acuzați care au demascat la proces regimul hitlerist. „Hitler, — a declarat Schacht — a promis să lupte împotriva politicii de minciună dar a recurs permanent la ea cu ajutorul lui Goebbels; el a promis să respecte constituția de la Weimar dar a încălecat-o tot timpul; el a creat Gestapoul și a lichidat libertatea individului... El a înșelat lumea, Germania și pe mine personal”.

Dar să vedem ce învinuiri i s-au adus lui Schacht. Acesta nu participase direct și personal nici la elaborarea planurilor de agresiune, nici la promulgarea decretelor privind asasinatul și jafurile din timpul războiului. Dar aflîndu-se în fruntea Băncii Reichului și a ministerului economiei, fiind strîns legat de marile monopoluri și cunoscînd programul agresiv al partidului nazist, complotul urzit de el împotriva păcii, Schacht a creat la început, cu sprijinul financiar al acestor monopoluri, condițiile necesare pentru venirea lui Hitler la putere, iar apoi a înfăptuit, tot cu sprijinul lor, o serie de măsuri avînd drept scop reînarmarea rapidă a Wehrmachtului.

„Cedați lui Hitler postul d-voastră”

Nu e de mirare că Hjalmar Schacht fusese pe placul lui Adolf Hitler. Guvernul nazist avea mare nevoie de persoane ca el, care aveau relații în străinătate și se bucurau de credit în Occident. Schacht era exact omul căutat. Dar de ce a fost Schacht atât de impresionat de Hitler, de ce a depus el atîta energie și inventivitate diabolică pentru a-și strecura firușorul în postul de cancelar al Reichului?

Anii în care s-a dat răspunsul la întrebarea dacă Hitler avea sau nu să fie „führer al Reichului german” au fost anii unei cumplite crize economice, care a pus sub semnul întrebării nu numai profiturile colosale ale monopolurilor, dar pînă și puterea pe care ele o dețineau în țară. Mișcarea revoluționară a clasei muncitoare atinsese asemenea proporții încît spectrul unor adînci transformări sociale nu dădea multora pace. Vechile partide burghize nu mai erau în stare să potolească furtauna revoluționară ce amenința să scufunde eroabia Republicii de la Weimar. Numai o hotărîtă restructurare a întregii economii pe linia producției de război și reprimarea cruntă a mișcării muncitorești ar fi putut salva dominația mării sale capitalului.

Schacht l-a studiat multă vreme pe Hitler, partidul și programul acestuia și cu cit înainta în analiza sa, cu atît se convingea mai mult că Hitler era tocmai figura politică care putea fi folosită „pentru salvarea țării de haosul ce amenința s-o cuprîndă”.

Anul 1930. Schacht, aflat de cîțiva ani în fruntea Băncii Reichului, ajunge la concluzia că Republica de la Weimar n-o mai poate duce multă vreme. Și socotește că ar fi mai bine ca vasul să se scufunde fără el. Căci Schacht își însușise la perfecție arta de a părăsi la timp o firmă care urma să dea faliment. Așa încît își ia mai mult decît din timp adio de la regimul de la Weimar și intră în legătură cu Hitler, cu partidul nazist.

În cursul procesului el a încercat să sugereze opiniei publice ideea că nu a avut nimic comun cu venirea lui Hitler la putere, că nu i-a fost de nici un ajutor lui Hitler în acest sens. Dar ori de cîte ori i secha lăterea această afirmație, Göring își ieșea literalmente din fire. Postul mareșal al Reichului îl ura pe Schacht, dar ascultîndu-i depozitiile îl și învidia fără îndulă: e mare lucru să știi să minți cu un aer atât de demn, atât de inocent — își spunea el. Schacht mințea într-adevăr cu multă artă, păstrînd tot timpul aerul unui om profund jignit, cu un suflet atît de imaculat încît nu suportă nici cea mai neînsemnată aluzie la o eventuală participare a sa la crimele nazistilor.

Dar Schacht n-a avut noroc. Procurorii de la Nürnberg s-au dovedit a fi incensurabili la izbucnirile lui patetice. Juriștii cu mare experiență și cu vaste cunoștințe, ei au preferat faptele. La un moment dat s-a dat citire unei însemnări din jurnalul lui Goebbels, făcută în noiembrie 1932: „În cursul convorbirii avute cu dr. Schacht m-am convins că el împărtășește în întregime punctul nostru de vedere. El este unul

dintre pușinii oameni care sînt intrutotul de acord cu poziția führerului”.

Dar situația la proces a fostului „dictator economic” al celui de-al III-lea Reich a fost dificilă nu numai din pricină că el avea de făcut față putericeilor ataceuri frontale lansate de procurori. El era lovit pe neașteptate și „pe la spate”, adică de către colegii săi întru banca acuzații.

În cursul interogatoriului, Pappen, de pildă, a declarat că-și amintește bine de energicele eforturi depuse de Schacht în 1932 cu scopul de a-l răsturna pe el, pe Pappen, de la putere, în favoarea lui Hitler. Von Pappen a relatat că, într-una din acele zile hotărîtore, Schacht s-a prezentat la el acasă și i-a spus pe sleau: „Cedați lui Hitler postul d-voastră; el e singurul om care poate salva Germania!”.

„Ascultați-l cum minte!”

Aceste cuvinte au fost rostite, la 1 mai 1946, de Hermann Göring în timpul depozitiei lui Schacht.

Dr. Dicks își interoga clientul. Schacht răspunde calm și sigur de sine la întrebările avocatului. Intrucît toate aceste întrebări fuseseră stabilite în prealabil, între acuzat și avocatul său, interogatoriul decurgea, cum se spune, ca pe roate.

Schacht hotărîse să mărturisască Tribunalului „adevăratul motiv” care îl determinase să intre în cabinetul lui Hitler. El înțelesese limpede cit de „delicată” avea să-i fie situația intrînd în guvern, dar a alesese această soluție deoarece cel ce pierdea prin intrarea lui în guvern era tocmai Hitler, iar de cîștigat cîștiga întreaga omenire. Iată cum a prezentat Schacht complexul de judecată această teorie: „Prin politica sa de teroare, Hitler a făcut imposibilă organizarea vreunei opoziții politice. Există pe atunci în Germania un singur grup de oameni care aveau posibilitatea de a critica, de a alcătui o opoziție de facto și de a împiedica adoptarea unor măsuri greșite ori dăunătoare; e vorba de guvernul însuși. Am intrat în guvern cu conștiința că acesteia meniri. Măsurile greșite puteau fi corectate iar îndepărtarea lor înținată numai de pe platforma de membru al guvernului”.

E greu de descris reacția stîrnită în boxa acuzaților de afirmațiile lui Schacht. Să nu uităm că în această boxă se aflau tocmai membrii guvernului german în care Schacht intrase... pentru a-i „frîna” activitatea! Boxa acuzaților arăta ca un mușuroi furios. Iată cum a prezentat Schacht complexul de judecată această teorie: „Prin politica sa de teroare, Hitler a făcut imposibilă organizarea vreunei opoziții politice. Există pe atunci în Germania un singur grup de oameni care aveau posibilitatea de a critica, de a alcătui o opoziție de facto și de a împiedica adoptarea unor măsuri greșite ori dăunătoare; e vorba de guvernul însuși. Am intrat în guvern cu conștiința că acesteia meniri. Măsurile greșite puteau fi corectate iar îndepărtarea lor înținată numai de pe platforma de membru al guvernului”.

„Acum vorbește așa! Ascultați numai cum minte!” — se adresă destul de tare Göring celorlalți acuzați, urmîndu-l cu o privire plină de ură pe Schacht. Raeder încuviințînd din cap și spus: „Cine o să-l creadă?”.

Chiar în aceeași seară, în timpul ce-și vizita ca de obicei pacientul, doctorul Gilbert a aflat următoarele de la Baldur von Schirach:

„Știi, doctore, de cîte ori Schacht se arată un dușman atît de inverșunat al național-socialismului, îmi vine să zîmbesc și-mi amintesc anumite scene. Îmi aduc, bunăoară, aminte de o recepție dată la cancelaria Reichului la care, printre alții, a participat și soția lui Schacht. Știi ce purta pe rochie ca bijuterie? O uriașă zvastică din briliante, pe care i-o făcuse cadou Schacht. Era absolut deplasat, nici cei mai înfocați naștiști nu ar fi îndăruit soneilor lor să apară la o recepție cu o asemenea bijuterie. Ne-am amuzat cu toții copios, înțelegînd că Schacht vroia să treacă drept un supranazist în ochii führerului. Apoi soția lui s-a apropiat de Hitler și i-a cerut un autograf. Era evident că Schacht o trimisese la führer pentru a-i atrage atenția asupra acestei noi probe a atașamentului său față de nazism”.

A. Poltorak

(Va urma)

Poezia lui Alexandr Blok

Frumoasă inițiativă a fost ideea colecției „Cele mai frumoase poezii”! Într-o epocă în care, din cauza ermetismului și a desconsiderării cititorului de către unii poeți din Occident care înțeleg să scrie numai pentru ei, și cu un cifru a cărui cheie o țin cu strășnicie în buzunar, se vorbește tot mai insistent de o criză a cititorilor de poezie, în țara noastră numărul și pasiunea lor crește cu fiecare nouă generație.

Numărul 60 al colecției „Cele mai frumoase poezii” (Ed. Tineretului) cuprinde o culegere din poemele cunoscutului poet rus Alexandr Blok, cu o prefață concentrată dar cuprinzătoare semnată de Tamara Gane.

Alexandr Blok a avut o viață scurtă: 40 de ani. Născut în 1881 (contemporan cu Tudor Arghezi), el moare în 1921. Cam atât cât a trăit și Eminescu. Opera lui totuși, nu atât prin dimensiuni, cât prin semnificația ei, este deosebit de importantă.

Vladimir Maiakovski, care nu obișnuia formule convenționale din pură amabilitate scria la moartea lui Blok: „Opera lui Blok reprezintă o întreagă epocă poetică. Blok a avut o influență enormă asupra întregii poezii contemporane”.

Sînt aprecierile făcute de cel mai mare poet al epocii revoluționare despre cel ce este socotit cel mai mare poet al epocii preroluționare. O caracterizare ce spune totul. A fi reprezentantul unei epoci, al frământărilor, ideilor și sentimentelor ei, și a răspunde acestei sarcini a destinului în așa fel încît să influențezi enorm și epoca ce-i urmează, este cel mai înalt epital pe mormîntul unui poet.

Și asta nu este singura apreciere înaltă. „Alexandr Blok e poetul luptei dintre lumină și întuneric, poetul ciocnirilor dintre lumea nouă și lumea veche, poetul crescut de lumea veche și smuls din brațele ei de vîltoarea furtunii în vuetul căreia s-a născut revoluția”.

A scris-o Konstantin Fedin în paginile sale de amintiri.

Bune, amîndouă aceste recomandări, pentru nemurire!

În această încălecare pe două lumi, stă mare parte din interesul operei lui Blok dar și tragismul ei, căci, după cum spune același Fedin, Blok este un poet tragic. El este nu numai ca poet, ci și ca simplu intelectual rus, un exponent al procesului pe care l-a trăit inteligența rusească.

Prerevoluția, încă dinainte, din vremea Decembristilor, a avut în intelectualii ruși un ferment activ de răsvărire, de condamnare a stărilor de lucruri din țarism, chiar împotriva solidarității de clasă pe care au trădat-o.

Alexandr Blok se numără și el printre aceștia. A vorbit despre destinul vrăjmaș al generației sale, a presimțit spulberarea apropiată a lumii vechi cât și victoria unei ere noi. A trăit, ca mulți alți poeți cu sufletul curat din Rusia dar și din alte țări de exploatare, tristețea și melancolia pe care i-o dădeau condițiile vieții, laolaltă cu năzuința interioară spre bucurie a sufletului. Tragică contradicție care a umbrit de un dezolant pesimism opera multor poeți care au trăit în împrejurări similare, fără a exclude, în gîndul meu, dintre ei pe marele nostru Mihai Eminescu.

Destul pentru a da o tonalitate de-un tragism emoționant.

Reacția împotriva stărilor de lucruri nedrepte în burghezii, a fost la mulți poeți din multe țări, aceiași: izbucnirea din conformism, din banal, căutarea unui drum de răsvărire, în limitele cu puțință poetului și, în domeniul său, adoptarea unei atitudini de frondă, de sfidare a burgheziei și formulelor ei artistice.

Din același sentiment și Alexandr Blok a fost la începuturile sale simbolist — așa cum Maiakovski din aceleași rațiuni și sentiment a fost supra-realist, cum a fost și Aragon în tinerețea sa.

Sensul real al acestui refugiu era însă transparent. Închiderea într-o izolare profund individualistă și subiectivă era pentru poet un mijloc de apărare, o modalitate de ieșire din mocrila cotidiană a societății inferioare și detestale.

Dovadă că este așa e faptul că deindată ce viața, realitatea au oferit observației sale ceva nobil și înalt, el s-a apucat cu amîndouă mîinile de această realitate cu entuziasm și romantism revoluționar.

Acel ceva nobil și înalt a fost revoluția de la 1905. Deși rămas sub cupola școlii simboliste, realitatea socială prin tragicul și grandoarea ei îl zguduie, îi creează noi probleme, luminează o mare dramă. Glasul său capătă accente directe și tari de ură și indignare împotriva „grajdului putred” al vieții burgheze și de entuziasm pentru zările întrevăzute.

Activitatea literară e împărțită în două părți: opera creată pînă la Marea Revoluție din 1917, care numără cea mai mare parte a vieții sale și opera de după 1917 pînă la 1921, cînd cîntecul s-a sfîrșit. Dar și în prima parte, anul 1905 cu revoluția lui înroșită în sine a fost o cotitură. O cotitură și totuși, așa cuteza să spui, doar valorificarea pe un ton mai ridicat, a aceleiași disponibilități sufletești, a aceluiași umanism.

Umanismul a dat pondere grea și durabilă întregii sale opere. Timpul și viața l-au învățat. Dar au găsit în el un suflet gata să învețe marile lecții ale nedreptății sociale și ale revoluției.

Celebrul său poem „Cei doisprezece” inserat în acest volum a însemnat apogeul creației sale și, prin conținutul și valoarea lui artistică, este unul din marile poeme ale revoluției. Un suflu de mare baladă străbate întreg acest poem de frumuseță rară.

Experiența simbolistului cu preocuparea atentă pentru artă, pentru expresie și imagine, se simte binefăcătoare în poem, ca, de altfel în toată opera lui poetică.

Minunata traducere a lui Victor Tulbure, poet el însuși de mari sensibilități, ne-a dat o versiune românească la înălțimea originalului fără ca în dialogul nostru cu Blok, atunci cînd îi citim versurile, să simțim prezența unui intrus, înținarea lui. Asta se și cheamă arta traducerii.

Coperta albastră-mov a acestei cărțuli ne aduce, pe un fundal de seară senină cîntecul îndepărtat și uman al lui Blok, în sonoritățile lui autentice.

Demostene Botez

Vitas Jurkunas

Vara (Ilustrație la poemul „Anotimpurile” de Donelaidis)

SEMNĂTURA

Schiță de Vera Panova

Povestea asta mi-a istorisit-o o femeie simplă. Era în iarna lui 1920. Pe atunci femeia era o fetiță și nu o cheama Maria Nikolaevna, ci Marusia.

Mama Marusiei preda limba rusă la o școală de ofițeri roșii. Amîndouă trăiau greu. ca toată lumea pe vremea aceea.

Mama Marusiei trecea adesea pe la Comisarariatul Poporului pentru învățămînt, unde o întîlnea pe Nadejda Konstantinovna Krupskaja, tovarășa de viață a lui Lenin. Într-o zi veni acolo însoțită de Marusia. Pe un coridor se treziră față în față cu Krupskaja, care le salută și trecu mai departe, nu înainte însă de a le fi cercetat atent cu privirea. „Și tare mai eram sărăcăcios îmbrăcate”, își amîntește azi Maria Nikolaevna.

A doua zi, Krupskaja o chemă la ea pe mama Marusiei.

— Ieri erai cu fetița dumitale, nu-i așa? Ia bilețelul ăsta și du-te la magazinul „Muș și Mesiliz”. Acolo o să capeti tot ce-ți trebuie. Dar să bați tare la ușă, căci e încuiată.

Mama Marusiei văzu pe bilețel semnătura lui Lenin și se emoționa. Dar, deoarece în birou mai era și altă lume, nu cuteză să pună întrebări și plecă.

Cînd Marusia și mama ei ajunseră la magazin, vitrinele erau acoperite cu o platoșă de gheață. În fața singurei uși de intrare

se vedeau urme de pași pe zăpadă. Intimidată, mama Marusiei bătu în ușă. Un bărbat în cojoc, cu un pistol la brîu, îi deschise. Citi bilețelul cu semnătura lui Lenin și lo spuse:

— Intrați!

Înăuntru, electricitatea nu funcționa. Lumina zilei străbatea cu greu crusta de gheață a vitrinei. Era frig, mai frig chiar ca afară. Pașii și vocile trezeau ecouri ciudate în marile încăperi pustii. Rafturile de sus ale depozitului erau goale, dar cele de jos erau încărcate cu tot felul de lucruri minunate, de negăsit în altă parte: cojoace de oaie, pîslari, rufărie de humbac. Și chiar cizme, cizme din piele veritabilă.

— Ce luați? întrebă bărbatul cu pistol la brîu. Cînd vorbea, din gura lui ieșeau aburi deși.

— Nu știu, răspuse mama Marusiei, desculț. Poate un cojoc pentru fetiță.

— Tu n-ai nevoie de cojoc?

— Două ar fi prea de tot. Eu pot să mă lipsesc, paltonul ăsta mă mai ține o iarnă. Dar ea crește atît de repede...

— Ascultă! spuse bărbatul cu pistolul. Dacă Lenin te trimite aici, înseamnă că merită să iei ceva. Înseamnă că și tu și fiică-ta puteți să vă îmbrăcați ca lumea. Ia tot ce-ți trebuie, nu te sîii! Tovarășul Lenin are încredere în tine că n-ai să te licomești la

prea multe. Vezi doar că e semnătura lui personală. Asta dovedește că ești cur. cîstit. Fetită are cămași?

— Nu, șopti mama.

— Făi atunci! făcu el. Și nîi tu n-oi, pot să bag mîna în foc pentru asta.

Și cum mama Marusiei tot nu se hotăra, bărbatul cu pistol la brîu luă el însuși măsurile necesare. Aruncă mai întîi pe teighea un vraf de lucruri, țepene de înghețate ce erau, apoi începu să caute printre ele măsurile potrivite. Alesse două cojoace, două perechi de pîslari, patru rîndari de rufărie, și încă cîțiva metri de postav. Rufăria era galbenă, cu șireturi în loc de nasturi — rufărie soldățească. Aici nu se găsea lenjerie pentru femei.

— Nu-i nimic, spuse bărbatul. Le aranjezi tu, dacă sînt prea mari.

Trecu cu grijă toate lucrurile pe hirtia care purta semnătura lui Lenin. Mama Marusiei iscăli de primire și amîndouă plecară, spunînd:

— Le revedere. Mulțumim.

— Noroc bun, le ură bărbatul și zăvorî ușa în urma lor.

Fericite, Marusia și mama ei porniră spre casă luînd-o pe strada Petrovka, pustie și înzăpezită. Mergeau mîndre în cojoacele și pîslarii lor noi. Ziua de iarnă era pe sfîrșite și la asfințit, cerul Moscovei era zmeuriu.

TRADUCERI, TRADUCERI, TRADUCERI...

Revista „Cuadernos de cultura” anunță că în Argentina a apărut o culegere de articole ale lui Maxim Gorki, sub titlul „Gorki, ca pedagog literar”. Culegerea a fost alcătuită de literatul argentinian Nestor Lemos.

La Hamburg, a fost pusă în scenă piesa lui Gorki „Azilul de noapte”. Sabliniind succesul spectacolului, recenzentul săptămînalului „Die andere Zeitung” scrie: „Tot ceea ce a înfățișat Gorki în această piesă, este de mult de domeniul istoriei. În Rusia. Dar pentru lumea capitalistă drama „Azilul de noapte” este la fel de actuală, ca și în urmă cu 60 de ani”.

Revista greacă „Epitheoris tehnis” a publicat fragmente din poemele lui Maiakovski „Norul în pantaloni”, „Bine!” și altele, în traducerea lui Iannis Ritzos.

În Italia, au apărut la „Editori riuniti”, poemele lui Maiakovski „Vladimir Iliei Lenin” și „Bine!”.

Editura vest-germană „Kinderbuchverlag” a publicat o culegere de povestiri de Arkadi Gaidar, sub titlul „Soarta toboșarului”. Culegerea include, în afara povestirii ce i-a dat titlul, nuvelele: „Ciuk și Chek”, „Timur și băieții lui”, „Țări îndepărtate” etc.

Tot în R.F.G. a apărut o culegere de versuri ale lui A. Voznesenski, intitulată „Parabola”, în traducerea lui Hugo Huppert.

După cum anunță revista „Siembre”, „Jurnalul spaniol” al lui Mihail Kolțov a fost editat în Mexic.

„Pe Donul liniștit” de Mihail Șolohov a apărut de curînd, la Londra. În răspunsul pe care l-a acordat unei anchete a revistei „Observer”, scriitorul Charles P. Snow, consideră romanul lui Șolohov „cea mai bună carte a veacului”.

Editura belgrădeană „Nolit” a publicat o culegere de ver-

suri din lirica feminină sovietică. Culegerea include versuri ale poetelor de toate vîrstele, de la Anna Ahmatova la Bella Ahmadulina.

Sub titlul „În oraș”, o editură din Boston a publicat o culegere de nuvele de Iuri Kazakov.

La Praga a apărut un volum de povestiri de Cinghiz Aitmatov, sub titlul „Ochiul cămii”.

La Budapesta a apărut o culegere de nuvele ale lui B. Lavreniev, intitulată „Al 41-lea”.

„Scriitorii ruși contemporani” este titlul unei culegeri de povestiri ce a apărut la editura italiană „Bompiani”. Culegerea include povestiri de Bunin, Gorki, Kazakov, Tendriakov etc.

Starea de concentrare și somnia și hipnoza

HIPNOZA

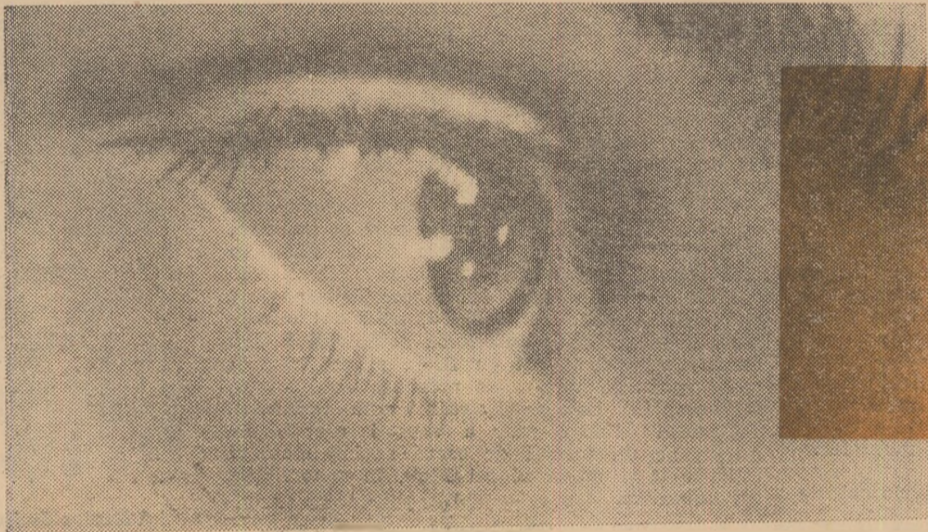
Unele fenomene ale naturii, biologice sau neuropsihice, au constituit din timpuri îndepărtate sursa unor explicații empirice sau eronate care, datorită nivelului general scăzut al cunoștințelor în anumite domenii, s-au cristalizat în soluții pseudoștiințifice cu circulație largă. Astfel, în explicarea alternanței dintre veghe și somn, a somnului și viselor, a halucinațiilor, lunatismului, morții și reanimării etc., concomitent cu acumularea datelor obiective, cu ipotezele îndrăznețe din care multe au fost verificate de știință de pe poziții înaintate, au circulat idei și credințe greșite, alimentate și „susținute” de concepțiile idealiste, în special de cele teologice.

Fenomenele hipnozei, sugestiei și autosugestiei nu au făcut excepție de la această stare de lucruri. Învăluite în mister sau înglobate în practicile magice, ele au fost asociate, deseori, spiritismului, ghicitului etc. Uneori chiar savanți cu renume au fost captivați de interpretările și practicile mistice. Dar știința care a căutat și a descoperit legile ce guvernau fenomenele încă necunoscute omului în diferite etape istorice, a adus treptat argumente hotărâtoare pentru înțelegerea a ceea ce

servea în multe cazuri, în afara practicilor religioase, și unor scopuri medicale, de tratament. Dar tradiția medicală și cunoștințele sărace asupra somnului hipnotic, acumulate de antichitate, au fost practic pierdute în Evul Mediu, pentru ca începând cu Renașterea și mai ales în veacurile următoare studierea hipnozei să se dezvolte pe un plan mai înalt.

O încercare de formulare sintetică a datelor de până în secolul al XVII-lea s-a concretizat în teoria

simultan cu formarea
citației, care asigură
(raportul de izolare
asemănări cu cel h
riale și intraocular
a respirației pe m
creierului, refacerea
sebirii între care o
ținerea parțială a
exteriorul. Faptul

Privirea...

...și pasele

era ascuns observației directe, pentru înlăturarea prejudecăților, misticismului și teoriilor filozofice antiștiințifice.

Papirusul și magnetismul animal

Explicația riguros științifică a mecanismului real al hipnozei și sugestiei este o cucerire a zilelor noastre. Aceste fenomene au fost, însă, cunoscute din timpuri străvechi. Preoții și medicii Egiptului, Indiei și Greciei antice știau să le folosească. Documente rămase din acele vremuri, între care un „papirus al gnosticilor” de la începutul erei noastre, descriu atât procedeele folosite în hipnoză, cât și direcțiile utilizării ei. Este de reținut că hipnoza

„magnetismului animal” a medicului vienez Mesmer, teorie neștiințifică potrivit căreia un om poate influența organismul și psihicul altui om, datorită unei presupuse forțe „magnetice” speciale, așa cum astrele influențează magnetic fenomene ce se petrec pe pământ. Marea răspândire a teoriei lui Mesmer a făcut ca acesta să fie considerat, multă vreme, redescoperitorul hipnozei. De fapt, a „redescoperit-o” unul din elevii săi.

La jumătatea secolului trecut, medicul englez Braid a demonstrat inconsistența teoriei „magnetismului animal” și, ajungând la concluzia că starea hipnotică se aseamănă cu somnul propriu-zis, a creat termenul modern de *hipnoză* (de la cuvântul grec *hipnos* = somn). Tot în secolul trecut francezii Charcot și Bernheim au adus o contribuție însemnată la cunoașterea largă a stării hipnotice, iar Behterev, în Rusia, a adăugat elemente noi, fondind *hipnologia*.

Contribuția acestor cercetători, ca și a altora, deși însemnată pentru progresul cunoștințelor despre hipnoză, n-a reprezentat totuși o rezolvare satisfăcătoare a multor probleme, rezolvare pe care o va aduce concepția lui I. P. Pavlov.

Cuvântul stimulator

Faptele sînt fapte, iar puterea lor de convingere este hotărâtoare: un om, deosebit de alții adesea doar prin faptul că are un plus de cunoștințe teoretice și practice de specialitate, fixează un timp cu privirea concentrată pe un altul, rostind monoton și șoptit câteva fraze care sugerează stările proprii organismului înaintea și în timpul somnului. Celălalt, treptat, intră într-o stare de toropeală, închide ochii și adoarme pentru ca, în cele din urmă, să execute, la ordinul primului, mișcări și acțiuni, aproape fără rezerve și fără spirit critic. Sînt prea puțini oamenii care să nu fi asistat la o scenă de acest fel. Dar, cu excepția bunilor cunosători, aproape toți și-au pus frecvent anumite întrebări: ce se petrece în mintea (sau în creierul) celui care adoarme în astfel de condiții? Ce rol are fixarea ochilor? Dar rostirea anumitor cuvinte? Nu cumva cel adormit simulează starea de somn?

Hipnoza este un somn parțial, provocat. Această succintă și cuprinzătoare definiție a fenomenului rezumă indicațiile lui Pavlov, cel care a formulat legile generale ale activității nervoase superioare. El arăta: „Cuvîntul aceluia care începe să hipnotizeze subiectul dat în condițiile unui anumit grad de inhibiție care se dezvoltă în scoarța cerebrală, concentrînd după legea generală excitația într-o anumită regiune restrînsă, provoacă totodată o inhibiție naturală exterioară adîncă... pe toată cealaltă suprafață a emisferelor și prin aceasta exclude orice influență de concurență din partea tuturor celorlalte excitații prezente și a urmelor vechi”. Așadar, în raportul proceselor nervoase fundamentale care au loc pe scoarța cerebrală — excitația și inhibiția — și anume în concentrarea, iradierea și inducția lor reciprocă găsim explicația mecanismului real, fiziologic al stării hipnotice.

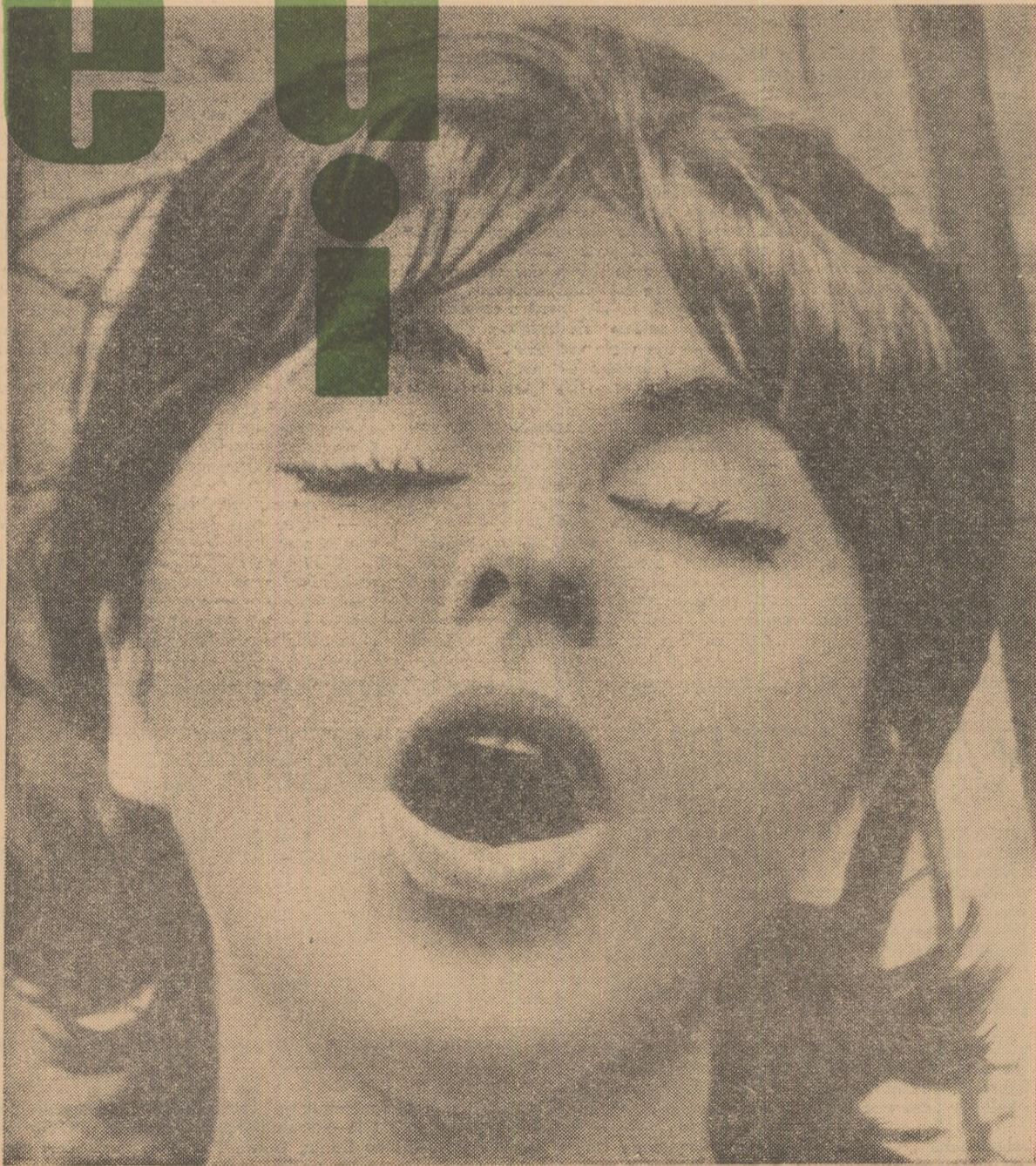
În anumite condiții, printre care luminozitatea scăzută a camerei, liniștea, fixarea subiectului cu privirea pentru concentrarea atenției lui și ușoare atingeri (așa-zisele *pase*), influența cuvintelor se manifestă, de regulă, hotărîtor. Repetarea lor cu voce scăzută, cu intonație monotonă, descriind proprietățile fiziologice și stările psihice ale adormirii, dezvoltă în scoarța cerebrală o concentrare a excitației în porțiuni restrînsă și, concomitent, o extensie a procesului contrar în celelalte zone. Cuvîntul, deci, datorită semnificației sale, acționează ca un stimul condiționat care produce somnul (inhibare a unor mari regiuni ale scoarței creierului),

este lăsat mai mult
să mențină legătură
natural, trezindu-se
somm natural un s
gestie și adus în st
că somnul natural
mănătoare, a căre
lor fiziologie comu
Dezvăluirea de c
mecanismului într
lăturat definitiv le
dul”, „forța vitală
tența unui „centru

Hipnotizatori și

S-a socotit mult
astăzi că, pentru a
să aibă însușiri și a
a fost întreținută
răspîndire a cunoș
restrînsă și că, pe
mercial, demonstra
Desigur că nu orice
noză. Dacă hipnotiz
puțin comune: och
o prezență genera
tuie un avantaj în
sură influența sug
reprezintă cunoaș
a procesului, a lin
lui, dublată de o
care abuzivă și o
duce la efecte noci

Cine poate fi hip
des repetată și le
despre hipnoză. C
general, consemnăr
de hipnologi: „...nu
noză ajunge pînă l
menilor, dar dintr
sută pot fi aduși
care se stabilește
Orice urmă din ce
tizator în cursul
mai susceptibili d
între 7—14 ani, oar
analizeze stările su
nîmic despre hipn
sînt bătrîni și cei
rilor sufletești. Su
zează printr-un gra

În stare de veghe, sugestibilitatea fiind socotită o particularitate a acelor la care se dezvoltă relativ ușor focare de veghe ale excitației și, în același timp, inhibiția rapidă și profundă în celelalte zone ale scoarței cerebrale. Între subiecții hipnotizați există deosebiri în ceea ce privește somnul hipnotic — de la simpla somnolență, la somnul de tip letargic (așa-numita elasticitate de ceară), la cel de tip cataleptic (caracterizat îndeosebi prin rigiditate musculară, încordare stabilă) și până la cel de tip somnambolic (caracterizat prin mobilitate vie și pronunțată activitate psihică). Sugestibilitatea cea mai mare o au subiecții aparținând ultimului tip. O problemă importantă pentru cercetător sau medicul terapeut este aceea de a putea cunoaște cât mai exact cu putință gradul de profunzime a somnului.

Pentru succesul unui experiment sau pentru eficiența sugestiei verbale în scopuri curative, cercetătorul sau medicul trebuie să fie ferm convins de instalarea unui somn hipnotic suficient de profund, nesimulat. Mai ales în cazul subiecților noi, puțin cunoscuți și „neantrenați” se utilizează deseori procedee de controlare a profunzimii somnului. În afara faptelor de observație directă — puls și respirație încetinite, absența reacțiilor voluntare, a reactivității la zgomote sau la altă voce decât a hipnotizatorului și uitarea celor întâmplate în cursul somnului (amnezia posthipnotică), există și alte indicii care oferă certitudinea gradului de profunzime a hipnozei necesar scopului urmărit: absența reacției pupilare la lumină, apariția unei pete roșii pe piele în locul în care subiectului i s-a sugerat aplicarea unui excitant foarte fierbinte etc. Așa cum vom vedea, chiar anumite răspunsuri ale subiectului la sugestii constituie dovezi certe ale prezenței unei stări hipnotice pe atât de profundă pe cât a fost necesară.

Metoda de cercetare științifică

Între utilizarea practică și cunoașterea teoretică științifică a hipnozei au existat deosebiri care s-au atenuat cu greu. Tehnica aplicării hipnozei a suferit din vremuri vechi și până azi modificări relativ mici. Colaboratorii direcți ai lui Pavlov și alți cercetători cum sînt Maiorov, Platonov, Krasnogorski, Noșcenko ș.a. au adus contribuții prețioase în ceea ce privește studiul comparativ al somnului hipnotic cu cel natural și cu starea de veghe, particularitățile formării reflexelor condiționate, ale interacțiunii celor două sisteme de semnalizare etc. În aplicarea unor tehnici moderne de investigație prin hipnoză, cum este electroencefalografia, cercetările actuale semnalează frecvent lucrările inițiate de dr. Gh. Marinescu.

În colaborare cu fiziologii sau independent de ei, psihologii utilizează hipnoza pentru studierea stărilor de conștiință, a unor procese psihice și a particularităților acestora (reprezentările și imaginația, memoria și afectivitatea etc.). Iată doar câteva exemple. Unui subiect matur i se cere să redea, în stare de veghe, numele foștilor colegi din clasa I-a elementară. De regulă, cu cît trec anii, cu atît și le amintește mai puțin. Dacă subiectul a redat circa 50 la sută din numele cerute, în starea hipnotică, dindu-i-se și sugestia că se „vede” în clasa I-a, el va numi pe toți sau pe aproape toți foștii colegi. Autenticitatea unor asemenea răspunsuri a fost des-

confirmată de controlul ulterior. Mai departe. Un subiect este pus să deseneze, în stare de veghe, să zicem, un ciine. În stare de hipnoză este pus să repete desenul de două ori, sub influența a două sugestii verbale diferite: în primul caz i se sugerează că nu-și mai poate reprezenta obiectele

În somn hipnotic, după sugestia „Nu-ți poți reprezenta obiectele...” este redată doar imaginea aproximativă a ciinelui

despre care va fi vorba, iar în cel de-al doilea, dimpotrivă, că-și va reprezenta viu, clar, orice obiect. Primul dintre aceste două desene va fi doar o schiță sumară, pe cînd celălalt opera unui talentat (vezi figurile alăturate). Sub influența sugestii de diminuare sau de intensificare a reprezentărilor subiectul execută două desene pe care niciodată nu

Ciine desenat în somn hipnotic, după sugestia „Îți reprezinti viu, clar, obiectele...”

le recunoaște ca fiind produse proprii. Se poate afirma că sugestii ca cele de mai sus afectează nu numai reprezentările ca atare, ci și relația lor cu alte procese psihice (percepția, imaginația, afectivitatea), aceasta variînd de la individ la individ. Ceea ce ne îndreptățește să socotim că în acest

mod pot fi surprinse deosebiri mai cuprinzătoare între subiecți, de exemplu cele de natură tipologică. În fapt obiectivele cercetărilor științifice prin aplicarea hipnozei sînt multiple.

Cercetările psihofiziologice prin metoda hipnozei cunosc astăzi o extensie din ce în ce mai largă, procedeele experimentale devin mai complexe, iar rezultatele din ce în ce mai fertile. Tendința actuală de a corela permanent asemenea rezultate cu altele, obținute prin metode diferite în stare de veghe, înlătură pericolul absolutizării și accentuează fermitatea concluziilor.

Cuvîntul ca... medicament?

Utilitatea hipnozei în scopuri curative a fost cunoscută încă de la începuturile descoperirii fenomenului. Astăzi încă mai persistă vechi exagerări în legătură cu aceasta. În rîndul specialiștilor unii mai manifestă scepticism față de aplicarea hipnozei în terapie, după cum există nespecialiști care îi atribuie puteri nelimitate. Este posibil că rezultatele spectaculoase, excepționale, de genul acelei vindecări a orbirii din naștere făcută de Behterev, au sporit optimismul unora pînă la exagerare. Dar una este încrederea bazată pe ipoteze îndrăznețe și rezultate mereu mai promițătoare, și alta este exagerarea sensului faptelor.

Aplicarea hipnozei în diferite tratamente poate fi făcută în unele cazuri separat, dar în cele mai multe ea nu reprezintă decît un moment, un procedeu util într-un complex care trebuie să aibă în vedere caracterul maladiei, particularitățile bolnavului și natura medicației. S-ar putea spune că în această serie de factori hipnoza se înscrie ca un procedeu de administrare, prin sugestii verbale, a celui foarte răspîndit „medicament” care este cuvîntul. Asemănarea nu este forțată. Dată fiind însușirea sa de „semnal al semnalelor”, cuvîntul determină apariția și dezvoltarea în diferite sectoare ale scoarței cerebrale a unor focare de excitație sau de inhibiție, datorită cărora pot fi „repuse în drepturi” anumite funcții nervoase perturbate. Eficiența sugestiei verbale bazată pe acest mecanism poate fi în multe cazuri deplină atît în stare de veghe cît și în stare hipnotică, în raport cu gradul de sugestibilitate al subiectului și cu specificul afecțiunii.

Psihohipnoterapia cunoaște astăzi o utilizare largită în multe țări. În presa cotidiană întîlnim din ce în ce mai frecvent comunicarea unor rezultate interesante de vindecare cu ajutorul hipnozei: nevroză astenică, fobii, obsesii, insomnii, bilbilială, enurezis, eczeme, ulcere etc. Folosirea hipnoterapiei în clinicile medicale s-a soldat cu rezultate remarcabile de vindecare rapidă și eficiență a falșelor paralizii, alcoolismului, mutismului. Numărul aplicărilor cu succes ale hipnozei este mare. Mai amintim, de pildă, utilizarea ei ca „anestezic” în cazul unor operații chirurgicale, ca un calmant al durerilor de naștere, ca procedeu de învățare în somn.

Baza științifică de folosire a hipnozei, condițiile și direcțiile aplicării ei în condițiile actuale sînt de natură să ne sporească optimismul în rezultatele viitoare.

George Neacșu

Institutul de psihologie al Academiei R.P.R.

...ȘI HIPNOPEDIA

- Vom învăța... dormind?
- Activitate și odihnă simultană
- Antrenamentul în laborator și cel „autogen”
- Avantajele somnului profund

Ca să ne însușim, fie și în linii generale, numai ceea ce se scrie în epoca noastră în câteva domenii, nu ne ar ajunge 24 de ore de muncă pe zi. Cu atît mai mult, cu cît, în condițiile ritmului actual al dezvoltării vieții sociale, necesitatea și setea de a pătrunde tot mai adînc în tainele necunoscutului au crescut fără precedent. Organizarea pe baze moderne a sistemului de informare științifică și tehnică, în care mașinile electronice joacă un rol din ce în ce mai mare, face parte din rîndul mijloacelor menite să asigure și o cunoaștere multilaterală, operativă, sistematică și temeinică.

Pornind de la date de observație curente sau rezultate cu prilejul terapiei în clinici, cercetătorii au întrezărit o posibilitate care ar putea deveni un mijloc nou de asimilare a cunoștințelor: învățarea în somn. Preocupările și generalizările efectuate în acest domeniu au consemnat, recent, apariția hipnopедiei.

În aparență, nimic mai simplu: un om dormic să învețe cît mai mult și temeinic — fie el elev sau student,

gătire a avansat sensibil. Dînd frîu liber fanteziei, ne am putea închipui că într-un viitor nu prea îndepărtat, datorită concluziilor la care vor ajunge necobosiții cercetătorii în acest nou domeniu, vor sta la îndemîna oricui posibilități largi de a învăța și în timpul somnului.

Dar, înainte de a ne imagina, se cuvine să cunoaștem ce spun actualele cercetări de hipnopedia. Să punem, deci, câteva întrebări firești: este cu putință ca în timpul somnului nostru obișnuit să percepem fără deformare cuvinte, fraze, lecții? Putem înțelege și memora toate acestea? Ce mecanism nervos favorizează o astfel de învățare și de unde energia trebuincioasă? Poate oricine să învețe în somn?

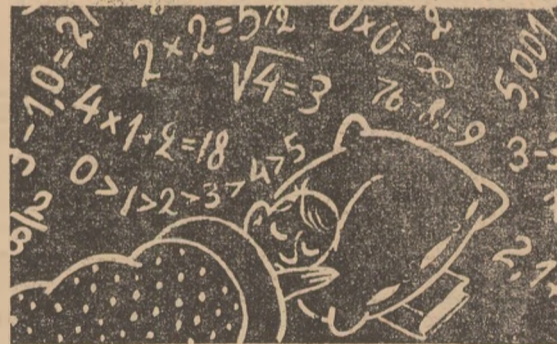
Posibilitatea percepției cuvîntelor în somn a fost remarcată de multă vreme, dar învățarea în somn — hipnopedia — este o problemă destul de recentă. Printre cercetătorii care s-au ocupat sistematic și fructuos de acest fenomen sînt citați, de regulă Emmons, Simon, A. M. Sveadoșci. Rezultatele consemnate în lucrările lor și ale altora ne permit să confirmăm posibilitatea percepției cuvîntelor în timpul somnului.

I. P. Pavlov a demonstrat că deși creierul lucrează ca un întreg, starea lui funcțională nu e aceeași în fiecare moment. În timp ce unele sectoare ale scoarței cerebrale se află în stare de excitație, cuprinse în acea „zonă de excitație optimă”, altele sînt în stare de inhibiție. Cu alte cuvinte, creierul activează și se odihnește permanent. Și în timpul inhibiției generalizate, în somn, se mențin puncte izolate de excitație, „focare de veghe”. Tocmai acest fapt explică posibilitatea percepției verbale în somn.

Primele experimente n-au lăsat să se întrevadă perspective prea largi: s-a constatat că subiecții cărora li s-au citit în somn cuvinte sau texte scurte, fără o anumită pregătire prealabilă, s-au trezit în timpul lecturii sau au manifestat o totală amnezie după somn. În felul acesta s-a dedus că posibilitatea percepției spontane a cuvîntelor în timpul somnului nu este generală. Cercetătorii au încercat să elaboreze experimental această posibilitate. Pentru aceasta se fac mai întîi ședințe speciale de „antrenament” în laborator, se folosește „antrenamentul autogen” (bazat pe autosugestie) sau, în sfîrșit, se utilizează metoda hipnozei. S-a realizat, astfel, experimental un somn obișnuit în care subiectul cărui i s-a transmis o cantitate de informație a perceput-o și a reținut-o cu fidelitate. E interesant că posibilitatea elaborată se menține multă vreme, că memorarea este

trainică și că nu-i urmată de fenomene de oboseală (Sveadoșci a constatat acest lucru solicitînd subiecții în timpul somnului cîte o oră în 6 ședințe consecutive).

Lucrările de specialitate consemnează că subiecții la care elaborarea posibilității de percepere în somn este mai rapidă și mai eficientă au întro altele, următoarele caracteristici: sugestibilitate sporită, puțința de a adormi relativ repede, somn destul de profund și un auz foarte bun. Este important de menționat rolul pe care-l joacă interesul subiectului însuși pentru asemenea expe-

Coșmar...

rimente. La copii și la tineri, în genere, această posibilitate e mai ușor de elaborat.

Dar învățarea? Se știe că procesul învățării este prin esență sa conștient și că în timpul somnului nu poate fi vorba de o activitate conștientă. Capacitatea de învățare în somn ar trebui deci înțeleasă ca o puțința de a percepe corect semnalele verbale în cursul somnului, de a memora cît mai fidel ceea ce este perceput, iar după trezire, de a reproduce și prelua conștient materialul astfel acumulat.

Din cele de mai sus se întrevăd și alte probleme la care oamenii de știință au de răspuns. De exemplu: în ce măsură și în ce mod participă diferite procese și stări psihice neconștientizate în cursul acestei învățări? Ce cantitate de cunoștințe poate fi învățată în somn?

Nu încapă îndoială că rezultatele cercetărilor actuale și ulterioare vor aduce date de natură să contribuie la aprofundarea cunoștințelor noastre despre hipnopedia. Îmbogățirea tehnicii aplicării ei este în curs de desfășurare, iar răspîndirea hipnopедiei se va produce în timp, date fiind avantajele ei și anumite cerințe reale.

N. Radu

Institutul de cercetări pedagogice

— O să mă plîng la decanat: de ce nu dormi la lecție?

muncitor sau intelectual — nu ar avea decît să se culce liniștit, să folosească bunăvoința cuiva sau mai curînd avantajele pe care i le oferă tehnica, de pildă un magnetofon, care, în timpul somnului să-i citească în șoaptă literatură, formule matematice, cuvinte sau fraze dintr-o limbă străină pentru ca la trezire să constate, cu plăcută surpriză că este și odihnit și că planul său de pre-

car de veghe al exararea cu hipnotizatorul obișnuit are multe aderea tensiunii arteului bătailor inimii și lificări în activitatea ului etc.) dar și deoportantă este menlîntre cel adormit și ul hipnotizat (dacă

ără ca hipnotizatorul ee treplat în somn um și faptul că din e fi preluat prin suă sint încă o dovadă otic au o natură aseconstituie mecanismul

Pavlov și școala sa a tării hipnotice a îniștifice despre „fluismul animal”, existui” etc.

afi

ar unii mai cred și otiza, un om trebuie i totul speciale. Ideea e faptul că aria de re hipnoză era foarte area succesului co-au totul în „mister”. trebuie să facă hipnumite trăsături mai runzătorii, o voce și are, aceasta consti-acilitează într-o măice, dar esențialul îl , profund științifică oportunității aplicării e profesională. Apli-tă a hipnozei poate el supus ei.

e ce? E o întrebare apare în discuțiile ai întîi un răspuns e statistice elaborate e susceptibili de hip-sulă din totalul oa-i mult de 20—35 la hipnotică adîncă în izolare și se pierde erat de către hipno-L. L. Vasiliev). Cei ipnotică sînt copiii u sînt înclinați să-și i care nu cunosc mai ne ce cei refractari spre autoanaliza stă-lizabili se caracteri-sugestibilitate chiar

Ce e prea mult strică

Vitamine și hipervitamineze

Nu puțini sint aceia care cred în efectul „miraculos” al vitaminelor și din acest motiv le consumă în doze exagerate, uneori fără cea mai mică nevoie. „Moda” vitaminelor poate avea, însă, urmări dăunătoare, cel mai adesea datorite unei hipervitamineze, adică acumulării în exces a vitaminelor în organism. Să trecem în revistă câteva vitamine mai importante și să vedem tulburările de hipervitamineză pe care le poate produce administrarea lor excesivă:

● **Vitamina A** administrată continuu și în cantități prea mari produce fenomene toxice, determină scăderea în greutate, diminuarea poftii de mâncare, mărirea ficatului și a splinei. La copii hipervitamineza A cronică se manifestă prin slăbiciune musculară, hematurie (singe în urină), eventual decalcifierea oaselor și a dinților.

● **Vitamina B₁₂** în cantități exagerate poate duce uneori la creșterea exagerată a numărului globulelor roșii (poliglobulie).

● **Vitamina C** luată în exces poate declanșa tulburări mai ales la copii: fenomene dispeptice la sugar, neliniște, insomnie.

● **Vitamina D** poate cauza accidente nu numai prin supradozare, ci și prin sensibilizarea organismului, manifestată prin sete, diaree, lipsa apetitului, vărsături, scădere în greutate, leziuni renale. Hipervitamineza D duce și la decalcificări osoase urmate de calcificări în diferite organe, tulburări în funcția ovarului, a testiculului, a tiroidei etc. Se consideră că doza zilnică de 20.000 unități este „pragul” de la care apar fenomenele de hipervitamineză, deși 200.000-400.000 unități o singură dată (tratamentul de „șoc”) nu dă fenomene toxice.

● **Vitamina E** în doze mari repetate poate determina tulburări ale glandelor sexuale: oligosper-

mie la bărbați, diminuarea ovarului și tulburări ale ciclului menstrual la femei.

● **Vitamina F** luată în doze mari multă vreme, duce la o schimbare a compoziției grăsimilor de rezervă din organism și la tulburări glandulare — ca rezultat al acțiunii antagoniste față de foliculină în special.

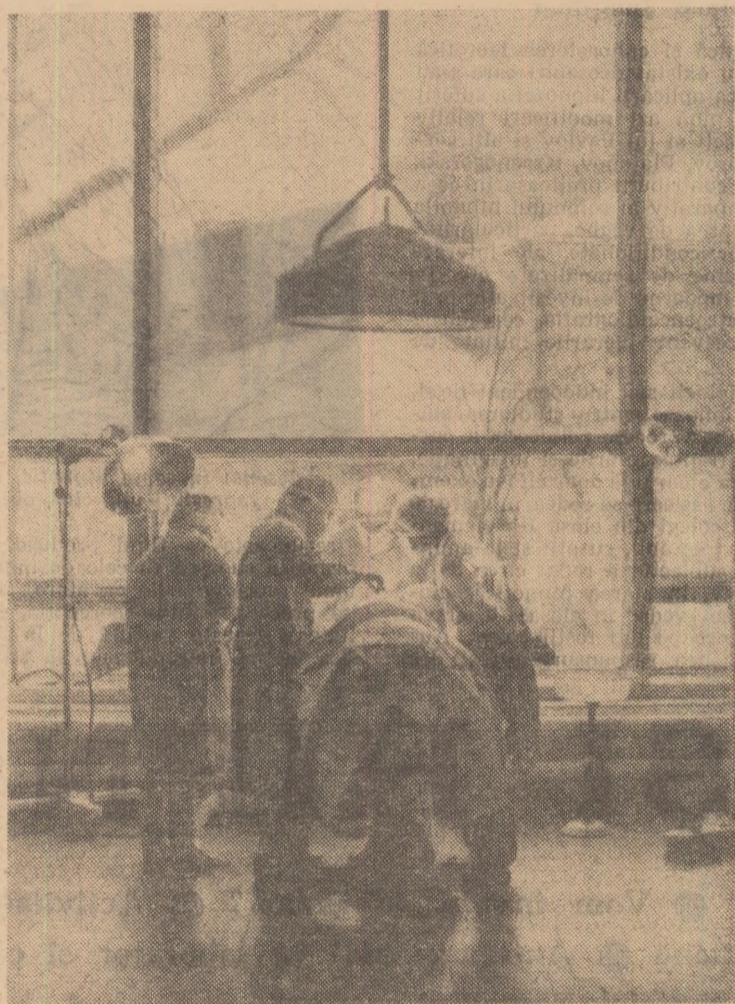
● **Vitamina H (biotina)**. Hipervitamineza se manifestă printr-o boală gravă a ficatului: steatoză hepatică. Vitamina H folosită în doze mari, în tratamente îndelungate, dă tulburări nervoase care pot merge pînă la delir.

● **Vitamina K** determină în cazul unei hipervitamineze fenomene toxice, depresie respiratorie, convulsii, vărsături și anemie.

● **Vitamina PP** în doze mari, repetate mult timp, favorizează tulburări în funcționarea ficatului însoțite de mărirea de volum a acestuia și degenerarea unor țesuturi.

Reiese deci că tratamentul cu „inofensivele” vitamine nu poate fi făcut la întâmplare. În administrarea lor trebuie ținut seama de limitele de dozaj indicate de medic sau pe prospectele farmaceutice.

Dr. Vasili Hreakov

Sală de operație într-un spital din Extremul Nord

Tratamentul cu nămol (Peloidoterapia)

Așadar tratamentul cu nămol și nu un amuzament „nudist” la solariul băilor reci de nămol din stațiunile de pe litoral, amuzament care este câteodată nociv sănătății. Nu rareori întâlnești la „ghioturi” adulți care, fără să sufere de vreo boală, se minjese din cap pînă în picioare cu noroiul tămăduitor, obligându-și și copiii la fel de sănătoși să ex-

ecute acest „ritual”, pentru ei aproape un supliciu.

Produs de putrefacție al unei flore și faune aflate în fundul lacurilor, și care se transformă într-o masă moale, de culoare închisă, nămolul, ca și apa ghiolului, conține în cantități apreciabile clorură de sodiu, clorură de magneziu, bromură de magneziu, sulfură de fier, ioduri, precum și hormoni stimulanți,

ca foliculina. Proprietățile biochimice ale nămolului îl fac deci indicat în artrite și artroze cronice; reumatisme musculare, ale tendoanelor și ale burselor seroase; nevralgii, nevrite, pareze și paralizii; inflamații cronice ale seroaselor, ca pleurezii, peritonite și aderențe rămase de pe urma lor; inflamații cronice ale organelor genitale feminine, ca endometrite, metrite, parametrite, perimetrite și anexite; insuficiențe ovariene, hipofizare și testiculare; tuberculoza osoasă, articulară și ganglionară; unele tulburări de metabolisme ca: obezitatea, diabetul și diateza urică.

Băile sau — mai precis — ungerile (onchionile) de nămol rece se practică după următoarea tehnică: bolnavul, complet dezbrăcat, stă câteva minute la soare pînă ce i se încălzește bine pielea și i se dilată capilarele. Apoi, se unge complet sau numai pe anumite porțiuni cu nămol proaspăt, seos din mijlocul lacului. Ungerea se va face într-un strat subțire și uniform. Se expune apoi din nou la soare timp de 20—30 minute, pînă ce pielea se strînge ușor. Bolnavul va avea o compresă rece la cap și se va proteja contra razelor solare cu ajutorul unei umbrelle. Va face apoi o baie scurtă în lac, timp de 10—30 minute, urmată de un duș cald, după care se va usca și se va îmbrăca.

Din păcate aceste onchionii nu se pot aplica decât în zilele însorite și călduroase, ceea ce uneori duce la o discontinuitate a tratamentului.

Printre alte proceduri cu nămol amintim de băile de nămol calde în vane (putini). Băile calde fiind foarte excitante se recomandă numai unor anumite categorii de bolnavi. Impachetările cu nămol sint aplicații de nămol cald pe anumite porțiuni ale corpului. Aceste impachetări durează între 20 și 40 de minute. După impachetare se spală bine regiunea și, de cele mai multe ori, corpul întreg cu ajutorul unui duș cald.

Compresile sau cataplasmele de nămol sint săculețe mai mari sau mai mici (după regiunea asupra căreia urmează să fie aplicate) umplute cu nămol încălzit la temperatura prescrisă de medic. Săculețul se așează pe regiunea bolnavă, peste el se pune o gutăpercă sau alt material impermeabil și, în fine, jumătatea superioară sau inferioară a corpului — în funcție de regiunea tratată — se acoperă cu o pătură de lînă.

Tampoanele vaginale și rectale cu nămol se aplică la indicația și sub stricta supraveghere medicală, ca de altfel orice altă formă de tratament cu nămol.

Dr. Anatoli Denisov

Esculap răspunde...

S. IOAN — București: 1) În caz de herpes recidivant se încearcă uneori, cu rezultate bune, vaccinarea antivariolică. 2) În perioada acută băile calde locale 2-3 pe zi, de câte 30 de minute fiecare, comprese umede, calde cu infuzie de muștel. Dacă leziunea e infectată se va spăla dimineața și seara cu Rp. Sulfat de cupru 1,50 g + sulfat de zinc 1,50 g + apă distilată 300 ml. Apoi se usucă și se pudrează cu pulbere de sulfamidă sau alte antibiotice. Dacă cicatrizarea evoluează lent, leziunile vor fi atinse cu nitrat de argint 1% o dată pe zi, după care se pudrează cu sulfamidă pulbere.

IZDRĂILA IOAN — Com. Sibiușel (Orăștie): 1) Scrisoarea dv. foarte completă arată că ați depus toate eforturile posibile pentru îngrijirea sănătății dar e greu să ne dăm seama ce a determinat cronicizarea bolii. În această fază boala a devenit cronică, ea evoluind în perioade cu crize mai numeroase alternând cu faze de bine. Ca la orice boală cronică tratamentul trebuie să fie și el de durată. Dispariția crizelor cu unul din medicamentele moderne (cortison, ACTH etc) nu însemnează că boala s-a vindecat definitiv. Iată de ce trebuie să fiți permanent în evidența medicului de

circumscripție pe care îl veți consulta periodic. 2) Tratamentul se axează pe regimul igienico-dietetic în primul rînd: la adăpost de variații mari climatice; evitarea alergenilor (grăși, fum etc); evitarea eforturilor fizice și psihice; zile de regim de fructe și foame, regim cu scădere a sării; tratamentul focarelor de infecție (nas, apendice, colecist etc). Medicamentele este bine să le luați numai la indicația medicului dv. consultant și sub supraveghere medicală.

TUDOR M. — Călărași: 1) Șansele de vindecare sînt foarte reduse dar o ameliorare se poate obține prin internarea copilului într-un serviciu de specialitate. 2) Nu există deocamdată sub formă de medicamente. Se găsesc în stare naturală în legume și fructe.

STÎNGU PETRU — Reșița: 1) În faza actuală este necesar să consultați un chirurg, deoarece tratamentele medicale nu mai dau rezultate și va fi nevoie probabil de o operație. 2) Anticoagulul dă uneori fenomenele pe care le descrieți dv. Nu credem că este necesară tratarea lor cu medicamente, poate doar tonice și vitamine. Dacă tulburările nu cedează, consultați un specialist neurolog.

Pielea...

...are într-un centimetru cub 6 milioane de celule, 1.500 corpuscule tactili, 200 puncte dureroase, 500 glande sudoripare (la talpa piciorului), 200 glande sudoripare (pe podul palmei), 15 glande sebacee, 25 puncte sensibile la presiune, 12 puncte sensibile la frig (pe obraz), 2 puncte sensibile la căldură (la degete).

...nu este un simplu înveliș al corpului, ci un organ viu, și anume cel mai mare organ al corpului, greutatea ei la adult reprezentînd circa 6 la sută din greutatea corpului. La o persoană de 70 kg, pielea reprezintă deci o greutate de peste 4 kg.

...are un pigment — melanina — pe care lumina solară îl excită și a cărui formare o intensifică. Rapiditatea formării acestui pigment diferă de la om la om și astfel se explică faptul că, în general, persoanele blonde nu se bronzează la fel cu cele brune, la aceeași expunere la soare.

...are o culoare care rezultă de fapt din amestecul mai multora:

- culoarea proprie a pielii, galbenă, datorită stratului cornos;
- culoarea albă a cheratohialinei, substanță din straturile superioare ale epidermei (stratul granulos);
- culoarea brun-închis, datorită melaninei, pigmentul pielii;
- culoarea roșie a singelui din rețeaua sangvină a dermei și care se străvede prin straturile epiteliale;

Noutăți din lumea medicinei

Ingineri sovietici au inventat un nou aparat care execută radiografia inimii și a vaselor sanguine la anumite perioade ale ciclului cardiac. „Fasiocardioagraful” (F.R.K.), cum se numește acest aparat, alege în mod automat perioadele de funcționare ale inimii care trebuie radiografiate.

Profesorii Meos și Guller din Leningrad au creat o țesătură specială din fibre biologice active. Această țesătură omoară bacteriile și microorganismele la o distanță de 10—12 mm. Ea distruge de asemenea agenții infecțioși intestinali și ai infecțiilor purulente. Țesătura își păstrează proprietățile pînă la completa uzură, fără ca săpunul sau apa caldă să influențeze acțiunea ei.

S-a reușit să se încetinească mecanismul coagulării singelui cu ajutorul injecțiilor de bilirubină. Aceasta nefiind însă solubilă în plasmă, s-a preparat o soluție de carbonat de sodiu și bilirubină, care injectată în singele normal modifică timpul de coagulare a plasmelor.

Pentru descoperirea cu ușurință a calculilor renali se

întrebuințează „defectoscopul” — o sondă care se utilizează în industrie pentru detectarea defectelor metalului. Cu ajutorul acestei sonde care emite ultrasunete, chirurgii au izbutit să stabilească cu precizie locul unde se găsește calculul.

Biologul sovietic A. Juravliev a descoperit că grăsimile din țesuturi (lipide), care reprezintă 40 la sută din toate materiile organice ale corpului omenesc, pot iradia lumină. Lipidele sistemului nervos, de pildă, iradiază o lumină verde, cele ale inimii o lumină roșie. Luminozitatea poate fi captată la o temperatură de 20 grade. Fiecare fel de lipide avînd o gamă strict limitată cu un maximum în zona roșie, verde sau albastră a spectrului.

În fracturile copiilor se întrebuințează în prezent în loc de un gips obișnuit, un gips modelat, desenat și pictat cu animalele favorite ale copilului: capete de iepuri, de reni, de tigri. În aceeași ordine de idei, anesteziile preoperatorii se fac cu păpuși anesteziante, care în câteva minute și fără pic de emoție, fac pe micii bolnavi să adoarmă.

Participanți la Concursul și Festivalul „Enescu”

Încă de la primele lor ediții. Concursul și Festivalul internațional „George Enescu” s-au bucurat de participarea unor reprezentanți de frunte ai artei interpretative muzicale sovietice.

Prezența în cadrul manifestărilor muzicale din 1958—1961 a unor artiști de indisputabil prestigiu ca David Oistrach, Sviatoslav Richter, Iakov Zaak, Ivan Petrov, ca și a orchestrei simfonice a Radioteleviziunii din Moscova, care a concertat sub bagheta dirijorului Ghennadi Rojdestvenski, a fost primită cu entuziasm de iubitorii de muzică din țara noastră.

Concurenții sovietici veniți la București să-și verifice talentul la această întrecere muzicală cu tinerii de pe alte meridiane au cucerit numeroase premii, făcându-și astfel debutul în cariera de soliști internaționali. E suficient să amintesc de violoniștii S. Snitkovski și N. Beilina, de pianistul M. Voskresenski sau de cântăreața E. Sarkisian, astăzi artiști consacrați, a căror artă este apreciată în multe țări.

Cel de-al III-lea Concurs internațional „George Enescu” va întruni la rîndul său un grup important de tineri artiști sovietici — cîte patru pentru fiecare secție a interesantei confruntări a talentelor ce va avea loc în capitala țării noastre, unde își vor disputa înțietatea concurenți din treizeci de țări.

Evident, participarea sovietică la cea de a treia ediție a Concursului și Festivalului „Enescu” nu se mărginește la art. Astfel, în jurile Concursului vor fi prezenți doi reprezentanți de seamă ai muzicii sovietice: compozitorul Aram Haceaturian (pian) și profesorul Tiganov, de la Conservatorul din Moscova (vioară). Totodată vom avea plăcerea să găzduim, printre oaspeții de onoare ai Festivalului, pe compozitorii Dmitri Șostakovici și Kara Karaev, binecunoscuți publicului românesc.

Printre importantele evenimente prilejuate de manifestările apropiatului festival muzical, un loc de seamă îl va ocupa și turneul — la București, Cluj și Iași — al inegalabilului ansamblu de balet al Teatrului Mare Academic de stat din Moscova. „Bolșoiul” este deținătorul incontestabil și cu o îndelungată tradiție al primului loc pe arena mondială a artei coregrafice. Acest eminent colectiv de artiști în care fiecare membru, balerin sau balerină este un artist desăvîrșit, posesor al secretelor măiestriei perfecte, și-a cucerit de mult faima universală la care aspiră orice formație similară.

Avînd la pupitru pe dirijorii A. M. Jiuraitis și Kopolov, ca maeștri de balet pe I. N. Grigorovici, A. A. Lapauri, O. G. Tarasova, L. M. Lavrovski, N. D. Kasatkina și V. Vasiliev, iar ca soliști celebriți al căror renume a depășit granițele U.R.S.S., ca E. Maximova, G. Bovt, I. Seh — pentru a nu cita decît cîteva dintre ei, colectivul sovietic va prezenta baletetele „Lacul lebedelor” de Ceaikovski, „Floarea de piatră” și „Locotenentul Kije” de Prokofiev, „Paganini” de Rahmaninov și „Poem eroic” de Karetnikov.

Este deci pe deplin justificat interesul cu care publicul românesc așteaptă această primă întîlnire cu trupa celebrului „Bolșoi”, menită să ofere, alături de alte deosebite manifestări ale Festivalului, prilejul unor înalte satisfacții estetice.

Dan Negreanu

secretar al Comitetului de organizare
a Concursului și Festivalului internațional „George Enescu”

O seară la music-hall

Fundalul scenei e dominat de urlașe ceasuri-ecran. În ritmul oscilațiilor pendulului își încep defilarea minulele: balerine îmbrăcate în tricouri negre și albe. Ele execută un dans plin de expresivitate, sugerînd diferite clipe din viață — de preocupare și seriozitate, de visare sau de înmugurire a dragostei, de vioioșie lipsită de orice grijă...

Ritmul muzicii se schimbă, și pe scenă își fac apariția altele de „minute”: ofilite, fără pasiune sau dimpotrivă, gilvevitoare, arogante.

...Așa începe spectacolul music-hall-ului din Moscova, realizat de V. Dihovicin și M. Slobodskoi, cunoscuți dramaturgi și umoriști sovietici, de compozitorul Matvei Blanter, pictorul scenograf Boris Knoblok și maestrul de balet Nikolai Hoflin.

Tema timpului domină întregul spectacol. Autorii și interpreții acestuia spun, parcă, publicului: „Viața poate fi trăită în diferite feluri. Poți merge în pas cu vremea și o poți chiar depăși, devenind un erou al timpului tău. Dar poți rămîne în urma ei, te poți împotmoli în trecut, pomenindu-te într-o bună zi că nu mai ești decît un jalnic tolerat!”

Ideea aceasta oferă spectacolului o largă posibilitate de a afirma și nega. Putința de a afirma tot ce e frumos în viață: fericirea oamenilor, forța și priceperea lor, frumusețea

lor spirituală; și în același timp de a nega răul: războiul, pesimismul, fătărnicia, grosolănia.

Cu ajutorul „ceasurilor fermecate” care pot scurta sau prelungi vremea făcînd-o chiar reversibilă, comicul cupletist Afanasi Belov realizează atractivele sale intermezzo-uri, introducînd fiecare număr al programului în ansamblul acțiunii. Datorită acestei împrejurări, chiar și o seamă de numere tradiționale ca acrobațiile sau jongleria, dobîndesc o anumită noutate, prospețime.

Și astfel, prin subiectul spectacolului, absolut toți interpreții sînt legați într-un mod sau altul de „ceasurile fermecate”. Iar vremea trece... Fetițele devin școlărițe, școlărițele logodnice, acestea se căsătoresc și devin la rîndul lor mamele altor fetițe...

Spectatorii fac apoi o călătorie în adîncul veacurilor trecute. Prin fața lor se perindă Roma antică și vechiul Orient, iar la un moment dat chiar epoca de piatră. Imaginați-vă un scriitor satiric din Roma antică, care cîntă cupiete, criticînd unele procedee folosite în cinematografie și televiziune!

Vrăjitorul timpului îi însoțește pe spectatori prin muzeul estradei. Cîte exponate nu se află acolo! Iată de pildă strămoșul unui bădăran din zilele noastre, care semăna groaza

printre locuitorii caveranelor. După cum sultanul, care avea în patrimoniul său conjugal cincizeci de frumoase, e strămoșul acelor soți contemporani ce vădese înclinații spre poligamie...

La spectacolul de music-hall participă unul dintre cele mai populare ansambluri sovietice — „Raduga” („Curcubeul”) alcătuit din treizeci și doi de artiști, majoritatea absolvenți ai cursurilor de pe lângă „Bolșoi Teatr” sau ai școlii coregrafice din Leningrad.

A devenit o tradiție a music-hall-ului sovietic ca alături de artiștii săi să se producă și cîntăreți sau dansatori de peste hotare. Actualul spectacol se bucură de colaborarea cîntăreței iugoslave Radmila Karaclai și a cîntăreței poloneze Elena Baciarrelli.

Cu acest spectacol, intitulat „După ora Moscovei”, artiștii music-hall-ului din capitala sovietică au întreprins un turneu în Franța. La Paris, reprezentațiile lor, care s-au desfășurat în sala „Olympia”, una dintre cele mai mari din capitala Franței, au întrunit aprecierea unanimă a publicului. În patria spectacolelor de estradă, a celebrelor „varieteturi” pariziene, music-hall-ul sovietic a cules binemeritate aplauze.

G. Sibirțev

Evocare a music-hall-ului de altă dată: „french can-can”-ul.

În pregătirea unei coproducții

LA CINEAȘTII AMERICANI

Acum o lună de zile, la invitația producătorilor cinematografici Walter Reed și Lester Cowen, un grup de cinești sovietici a plecat în Statele Unite pentru a efectua pregătirile pentru ecranizarea cărții lui Mitchell Wilson „Întîlnire pe un meridian îndepărtat”.

După două săptămîni petrecute la New York am plecat la San Francisco pentru a vizita locurile viitoarelor filmări. Mă aflam aici pentru prima oară și nu-mi rămîine decît să mă răzlesc opiniei generale că San Francisco se detașează dintre toate orașele Americii prin fizionomia sa neobișnuit de vioaie și armonioasă. O impresie excelentă ne-a lăsat-o și universitatea Stanford, care își răstîră numeroasele-i clădiri pe colinele domoale, mîngiate de răcoarea briză oceanică.

La sfîrșitul celei de a treia săptămîni ne aflăm la Hollywood. „Cetatea filmului” cum i se spune în anii douăzeci. „Pe cine ați vrea să vedeți în mod deosebit?” ne întreabă Lester Cowen. Alături de el, cit și Igor Talankin, fără a ne fi înțeles în prealabil, îl numim

pe John Ford și King Vidor. În această spontană identitate de opinie se manifestă, cred, forța și farmecul artei. Deși Talankin și eu mine aparținem unor generații diferite, pentru fiecare dintre noi, ca de altfel pentru oricare alt cineast, numele acestor doi patriarhi ai cinematografului american sînt deosebit de importante. John Ford reprezintă o întreagă listă de filme strălucite, curajoase, realiste, saturate de temperament și duioase pînă la laorimi. El este cel care a ecranizat cîteva din cele mai mari opere ale literaturii americane, ca „Fructele miniei” de John Steinbeck sau „Drumul tutunului” de Caldwell.

Și iată-ne acasă la acest mare cineast. Cowen urcă la etaj pentru a-i vesti vizita noastră. Între timp, stăpîna casei ne invită să vizităm camerele de la parter, unde fiecare obiect, fie și neînsemnat, e rînduit la locul lui, cu un neobișnuit respect și dragoste pentru profesia și biografia regizorului, de mina delicată a soției și prietenei sale, care a petrecut alături de dînsul o viață

lungă și interesantă. Sub sticlă se află ordinele militare ale lui Ford, printre care și cele dobîndite în ultimul război mondial. Într-un dulap zărim o tunică de ofițer și un chipiu de marină. Camera alăturată e consacrată armelor și celorlalte atribute fiind de îndeletică de vinători a indienilor. Doamna Ford ne informează că soțul ei îndrăgește această colecție mai presus de orice. Dar iată că seara scrijele sub pașii grei ai cineastului, și într-o clipă el se află în fața noastră. E însoțit de nepotul lui, un flăcău înalt, cu o față specific rusească, semănînd uimitor cu oricare dintre studenții moscoviți. În timp ce ni-l prezintă, Ford adaugă zîmbind: „Faceți cunoștință. Vreau să-l trimit să studieze la Moscova”. Ford ne arată cu vîdîtă plăcere colecția lui indiană. În timp ce vorbește, își miște vesel și glumeț ochiul de un albastru limpede sub sprînceana cărunță, cîlălalt ochi fiind acunșu sub un bandaj negru. Ne fotografiam apoi pe paștea din preajma casei și numai la sfîrșitul vizitei regizorul ne

vorbește despre cinematograful. Exprîmîndu-și unele opinii fugitive și tăioase, dînsul ne împărtășește printre altele, intențiile și planurile sale.

În ziua următoare ne-am întîlnit cu King Vidor. Și de astă dată Vidor ne-a făcut cunoscută dorința lui de a vizita cît de curînd Uniunea Sovietică. Marele regizor, creatorul remarcabilelor filme „Citadela” după Cronin sau „Gloata” și autorul primei ecranizări a romanului „Război și pace”, ne-a împărtășit impresiile pilejuse de recenta sa călătorie în Egipt unde a fost invitat pentru proiectul unui film inspirat de construirea barajului de la Assuan. Pămîntul și apa reprezintă după părerea lui Vidor, o temă mereu vie, actuală.

Ne-am întîlnit apoi cu Stanley Kramer, după ce vizionasem ultimul său film „O lume nebună, nebună, nebună”. Marea sală a cinematografului cineramic era plină de lume care se amuza copios urmărînd peripețiile surprinzătoare ale celor șase eroi, porniți cu totul întîmplător în

căutarea unei comori. Acest film, care la început poate provoca unele nedumeriri cu privire la țelul artistic urmărit, se încheie cu o suită de scene magistral realizate, care dezvăluie sensul profund al intențiilor autorului său, unul dintre cei mai caustici și contemporani regizori ai cinematografului americane.

Pe Kramer l-am găsit pe plătoul de filmare. E deja ocupat cu turnarea unui alt film în care atocă din nou cercurile care au croit cu seninătate calea spre putere fascismului german. Filmul poartă titlul „Corabia idioților”. Kramer utilizează aici mulți actori cunoscuți, și, în primul rînd, pe Simone Signoret și Vivien Leigh.

Luna petrecută în America ne-a ajutat să rezolvăm multe probleme în legătură cu prima coproducție sovieto-americană. Așteptăm la rîndu-ne vizita colegilor americani, dorînd ca din conclucrarea noastră să rezulte un film veridic și umanist.

Serghei Gherasimov

O palmă de pământ

— Andorra

Intr-un ungher depărtat al Europei, lângă munții Pirinei, acolo unde un hotar șerpuitor desparte Franța de Spania, un punct minuscul reprezintă spațiul pe care îl rezervă Andorra harta geografică a continentului european. Laconice sînt și datele des-

pre acest stat: suprafața — 464 de kilometri pătrați, circa 12 000 locuitori, aproape nici un fel de industrie și un rai pentru turiști, mai cu seamă pentru amatorii de pescuit păstrăvi în riulețele de munte.

În cele trei luni de vară Andorra primește aproximativ un milion de turiști. Cifra impresionantă pentru un „pigmeu” care, prin dimensiunile sale, poate rivaliza numai cu minusculele stătuțele Monaco, San Marino sau Lichtenstein. De altfel și căile de acces spre Andorra sînt foarte limitate. Lanțurile de munți care se înalță pînă-n tării au izolat-o complet de vecini. Și numai două panglici înguste de șosea șerpuesc pe povârnișurile abrupte, pîrînd niște ieșiri din labirintul Pirineiilor. Una din ele duce spre Spania, cealaltă — la fel de întortocheată și primejdioasă — spre Franța.

Ingrămădită în trei văi din Pirinei, această țară pitorească are o străveche istorie, obiceiuri și tradiții păstrate cu grijă de veacuri, ca singurul temei al unei independențe destul de subrede, dacă nu chiar fantomatice. În 1278 a fost redactat un document, păstrat într-un dulap mare de stejar ferecat cu șase lacăte, conform căruia un episcop spaniol și contele francez de Foix luau Andorra sub „înaltă” lor protecție. De atunci ea este un „principat” cîrmuit de doi „coprințipi”. În momentul de față aceste funcții le îndeplinesc episcopul orașului spaniol Seo de Urgel și președintele Republicii Franceze. Fiecare dintre ei își are în Andorra cite un reprezentant — „viguiet” — cu incuviințarea cărora se rezolvă toate problemele din cele trei văi.

Țară muntoasă și săracă, cu o populație destul de restrînsă și care se ocupa în trecut exclusiv cu agricultura, Andorra are numai patru la sută din teritoriul său arabil. Tradiționala unitate de măsură a avutului unui andorrez o constituia pe vremuri turma de berbeci, capre și cai, care vara pășteau pe terenurile stăpînului, iar iarna erau duși în Spania și Franța.

Pînă nu de mult numai aventurierii și contrabandiștii traversau călare pe măgari munții Andorrei. Abia în 1929 autoritățile țării, de comun acord cu cei doi „viguiet”, au luat hotărîrea de a construi o centrală electrică și o șosea asfaltată care traversează munții. Din clipa aceea o afluență de turiști și comercianți a început să se reverse prin defileul Envalire în văile Andorrei.

În Andorra la Vieja, capitala țării, monumente străvechi stau alături de construcții moderne. Clădiri cenușii și joase de piatră, cu ferestre înguste și cu acoperișurile durate din aceeași piatră ca și pereții, se învecinează cu hoteluri și magazine ultra-moderne din sticlă și aluminiu. E loc puțin, așa încît noile case se cațără pe povârnișuri abrupte, dau buzna peste stînci și înghesuie vechile construcții. O mulțime pestriță, vorbind graiuri diferite, se plimbă agale pe strada principală care e de altfel și singura arteră a capitalei și se întinde de-a lungul șoselei, reprezentînd o originală „potecă” turistică. Strada aceasta duce către centrul orașului unde se mai păstrează încă o

parte din vechea Andorra și unde, deasupra râului Valira, a încremenit în severa simplitate a unei arhitecturi laconice „Casa de Vall” — sediul Consiliului general al văilor Andorrei.

Consiliul ales de locuitori are un rol secundar în viața țării. Cei 24 de consilieri — fiecare dintre ei trebuie să depășească vîrsta de treizeci de ani și să fie proprietar — rezolvă probleme de interes local, contribuie la aplanarea conflictelor, se ocupă de buna stare a orașului, aprobă bugetul social etc. Toate celelalte probleme sînt de competența celor doi „viguiet”. Andorra nu are nici măcar bani proprii; în țară circulă deopotrivă de liber francii francezi și pesetele spaniole.

În ultima vreme consilierii se întrunesc rar în sălile întunecate ale „Casei”, căci în imediata ei vecinătate a fost construită o nouă și modernă clădire administrativă. Dar dl. More Riba, secretarul consiliului, ne-a condus acolo pentru „a putea înțelege mai bine spiritul țării”. Am văzut dulapul ferecat cu șase lacăte, în care s-a păstrat documentul elaborat în 1278. În momentul de față el se află într-o casă de fier încuiată cu un singur lacăt. Ni

Reportaj dintr-un stat liliputan

s-a arătat, de asemenea, și o unealtă de tortură, păstrată special pentru turiști, după cum ne-a spus dl. Riba.

Procedura judiciară este, poate, singurul lucru care n-a suferit schimbări — a adăugat dl. Riba. În Andorra nu există legi scrise așa încît toate procesele se judecă după preceptele strămoșilor și părerea judecătorilor — membri ai consiliului. Condamnații la închisoare sînt trimiși să-și ispășească pedeapsa în Franța sau Spania — după alegerea lor.

Vara este un anotimp agitat în Andorra. Pentru cele trei luni estivale, care aduc mari beneficii țării, au fost construite peste o sută de hoteluri, restaurante, mari magazine universale și o sumedenie de prăvălii cu suvenir și mărfuri care se vînd cu un preț mai redus decît dincolo de înalții munți ai Andorrei. Multe firme străine se fac luntre și punte pentru a căpăta o palmă de pământ de-a lungul șoselei unde să-și poată desfășura mărfurile fără impozite. Teoretic nici un străin nu poate face acest lucru, dat fiind că legea îngăduie numai băștinaiilor să-și construiască case pe teritoriul țării. Ca să devii cetățean al Andorrei este de asemenea greu. Pentru asta trebuie să te căsătorești cu o „pubilia” — moștenitoare a unei bucăți

de pământ. Dar practic, mai ales cu permisiunea „viguiet”-ului, legea poate fi ușor încălcată. Casa se construiește și se trece fictiv pe numele unui andorrez care primește în schimb o mică rentă, iar milioanele de franci sau pesetas sînt încasate de oamenii de afaceri străini.

După părerea noastră — ne-a arătat dl. Julian Raizem, conducătorul Consiliului general și proprietarul citorva fabrici de țigăre — turismul constituie viitorul Andorrei. Priviți în jur: munți splendizi, aer ozonat, riuri bogate în pește. Afluența de turiști atrage firmele străine, iar abundența de mărfuri atrage turiștii. Administrația primește de la sută pentru fiecare marfă intrată în Andorra și trei pesete pentru fiecare litru de benzină.

Anul acesta suma veniturilor ordinare din bugetul țării nu depășește 1,2 milioane de pesete, dar veniturile realizate de pe urma impozitelor la care sînt supuse mărfurile importate se cifrează la 50 de milioane. Nu e de mirare, deci, că autoritățile locale practică o politică comercială a „porților deschise”. În capitala țării cei care dispun de pământ moștenit din moși-strămoși se transformă repede în rentieri. Dar la sate țărani își agonisesc și acum cu trudă piinea cea de toate zilele. Și astăzi andorrezii care n-au moștenit nici o palmă de pământ părăsesc țara spre a-și găsi de lucru aiurea.

L. Volodin

În drum spre Amaltea

(urmăre din numărul trecut)

4.

Cen Cun îi spuse că Ministerul Căilor de Comunicație ceruse să i se pună la dispoziție un inginer de bord în tură și că Sfatul Școlii se oprise la absolventul Jilin. (Absolventul Jilin înghetă de emoție: în toți cei cinci ani se temuse că îl vor trimite ca stagiatar pe traiectoriile lunare). Cen Cun îi mai spuse că pentru absolventul Jilin era o mare cinste faptul că prima repartitie i se făcuse pe o navă care avea să meargă prin oversun spre Jupiter (absolventul Jilin era gata să sară în sus de bucurie), ducînd alimente „Stației J.I.”, instalată pe al cincilea satelit al lui Jupiter, Amaltea. „Amaltea este amenințată de foame”, precizase Cen Cun.

Comandant va fi cunoscutul navigator interplanetar, și el absolvent al Școlii noastre, Alexei Petrovici Bikov. Ca timonier principal îl veți avea pe experimentatul cosmolog Mihail Antonovici Krutikov. Sub îndrumarea lor veți face o școală practică de prim rang și sînt foarte bucuroși pentru dumneata.

De participarea la călătorie a lui Grigori Ioganovici Danghe și Vladimir Sergheevici Iurkovski aflase mai tirziu, cînd era deja pe rachelodromul Mirza-Ciarle. Ce nume! Iurkovski și Danghe. Bikov și Krutikov. Bogdan Spițin și Anatoli Ermakov. Cîrcula o legendă i stricoșitoare și splendidă despre

acești oameni care aruncaseră la picioarele omenirii planeta amenințătoare. Despre acești oameni care, pe antediluvianul „Hius” — broasca aceea festoasă fonică — răzbișeră prin atmosfera turbată a planetei Venus. Care găsiseră în nisipurile negre, primare, Golconda de Uraniu, urma monstruoasei lovituri a meteoritului alcătuit din anti-substanță.

Jilin cunoștea desigur și alți oameni de seamă. De exemplu, pe planetologul experimentator Vasili Leahov. În anul trei și patru, Leahov predase în Școală teoria acțiunii fononice. El organizase pentru absolvenți o practică de trei luni pe Spu-20. Navigatorii interplanetari botezaseră Spu-20 — „Steluța”. Era foarte interesant. Acolo se încercau primele motoare fononice cu trecere forțată. Și tot acolo se construia prima navă interstelară „Hius-Fulgerul”.

Intr-un rînd, Leahov i-a dus pe cursanți în hangar, unde era suspendată o navă-tanc fonică automată care, cu jumătate de an în urmă, fusese lansată în zona zborului absolut liber. Nava-tanc, o construcție enormă și sîngace, evoluase la o distanță de o lună-lumină de Soare. Pe toți îi umise culoarea ei. Căptușeala ei colorase în verde-perușea și la atingerea cu palma se desprindea în bucăți, se fărîmița, pur și simplu, ca pînea. Dar dispozitivele de comandă erau intacte. Altminteri, exploratorul automat nu s-ar mai fi întors, cum nu se mai întorseră trei exploratori din cei doisprezece lanșați în zona A.S.P. Cursanții îl întrebaseră pe Leahov ce se întimplase și Leahov le răspunsese că nu știa. „La depărtări mari de Soare există ceva despre care deocamdată

noi nu știm nimic”. Și Jilin se gîndise atunci la piloții care peste cîțiva ani aveau să conducă „Hius-Fulgerul” acolo unde există ceva despre care noi nu știm nimic.

Deodată, „Tahmasib” se scutură atît de tare încît Jilin se răsturnă pe spate și se lovi cu ceafa de stelaș.

— Poftim! se miră Danghe, apăsîndu-și palma peste ochiul drept. Ce-o mai fi și asta?

În drumul lor se lveau din ce în ce mai mulți meteorii mari și comenzile pripite ale detectorilor antimeteoritici aruncau nava dintr-o parte în alta.

Jilin se proptise cu minile în carcasa. Podeaua îi fugi brusce de sub picioare, apoi sălta în sus și-i lovi dureros călcîiele. Danghe ieni, lui Jilin i se îndoiră picioarele.

— Inginerul de bord Jilin, în cabină! Pasagerii să se adăpostească în amortizoare!

Jilin fugi legănat spre ușă. În spatele lui, Danghe spuse:

— Cum așa, în amortizoare?

— Pe dracu! replică Iurkovski.

Ceva se rostogoli pe podea cu un zăngănit metalic. Jilin sări pe culoar. Începea aventura.

Nava era mereu aruncată dintr-o parte în alta, ca o surcea pe valuri. Jilin fugea pe culoar și aprecia: „Asta a trecut. Și asta a trecut. Și asta. Toate pe alături...”

Deodată se auzi un strident „pancș-s-s...”. Jilin se aruncă cu spatele la perete și se întorase. Pe culoarul pustiu, la vreo zece pași de el, văzu un nor de aburi albi, asemănător celui produs de explozia unui balon cu heliu fîcîi.

Planetocarul fonic „Tahmasib”, condus de căpitanul Bikov, se află în drum spre Amaltea, pentru a veni în ajutorul unor cercetători cosmici amenințați de foame. Membrii echipajului se pregătesc pentru traversarea peri-iovului iar inginerul de bord Jilin se lasă furat de amintiri.

— A nimerit-o, șarpele! scriși Jilin și se zmcui de lângă perete.

Norul alb se tira după el, coborînd încet.

În cabină era foarte frig. Pe pereți și pe podea strălucea, în toate culorile curcubeului, un fel de brumă. Krutikov cu ceafa vînată, ședea lângă calculator și depăna banda. Bikov nu se vedea. Era pe după carcasa rectorului.

— Iar a nimerit-o! strigă timonierul, cu voce șufire.

— Unde-i la urma urmei acest inginer de bord? tună Bikov de după carcasa.

— Aici sînt, răspuse Jilin.

Traversă cabina în fugă, alunecînd ea pe polei. Bikov îi sări înainte. Părul roșcat îi stătea jeapăn.

— Controlează reflectorul, spuse el.

— Imediat.

— Timonierule, vre-o spărtură pe undeva?

— Nu, Leosenka. De jur împrejur, densitatea este omogenă. Ce ne-a mai pocnit!...

— Deconectează reflectorul. Am să încerc să redresez cu dispozitivele de avierie.

Krutikov se răsuși grăbit pe fotoliul rotativ spre pupîrul de conducere care era în spatele său. Puse mina pe clape și zise:

— S-ar putea...

Se oprî, făcînd o grimasă de groază. Panoul cu clape se îndol, apoi se îndreptă și alunecă fără zgomot pe podea.

Jilin auzi vaietul lui Krutikov și sări de după carcasa, descumpănit. Pe peretele cabinei, încețată de tapetul moale, stătea Varcicka, dragostea lui Iurkovski, o șopîrlă marțiană de un metru și jumătate lungime. Tiparul exact al clapelor de pe coastele ei începuse să pălească, dar pe botul triunghiului mai pîlpîia imaginea roșie a becului de oprire. Krutikov se uita la Varcicka cea vîrăgată, smiorcăia și se ținea de inimă.

În romînește de ION HOBANA

(va urma)

POȘTA REDACȚIEI

Dr. I. ȚUGUI, ing. A-NATOL MACRIȘ, București: Ne pare rău, dar nu am putut utiliza materialele trimise de dv. Temele respective au fost tratate și în cuprinsul altor articole publicate de „Veac nou”.

HORST BILESCU, Rimnicu Vilcea: 1) Ați putea să vă adresați revistei „Znanie sila” care în numărul 3/1959 a publicat un material despre această problemă semnat de cercetătoarea L. Ulianova de la Institutul de drept al Academiei de științe a U.R.S.S. (Institut prava Akademii Nauk S.S.S.R.). Adresa revistei: Moskva I-301, Kalitovskaia ulița nr. 2. 2) Iați și adresa unui tânăr din Osetia de Nord: Roman Gzelidze, S.O.A.S.S.R. (Republica autonomă Osetia de Nord), gorod Ordjonikidze, ulița Ordjonikidze nr. 11.

MATEI GR. DUMITRU, com. Zorleni, raionul Birlad: Adresa unei tinere corespondente: Jana Klim,

Moldavskaia S.S.R., gorod Kișinău-1, ulița Kievskaia nr. 137.

DUMITRU VASI, Reșița: 1) Scrieți direct Uniunii scriitorilor sovietici: Soiuz sovetskih pisatelei, Moskva, sau prin intermediul Asociației de prietenie sovieto-române — Obșcestvo soveto-ruminskoi družbi, Moskva, ulița Kalinina 14. Acolo puteți solicita și adresele care vă interesează. 2) Vă comunicăm și adresa unui tânăr iubitor de literatură: I. D. Zalkin, Vladimirskaia oblasti, gorod Kolciughino, ulița III-Internaționala, dom 67, kv 30.

MIHAI WURMBRAND, București: Vi se va trimite răspuns prin poștă.

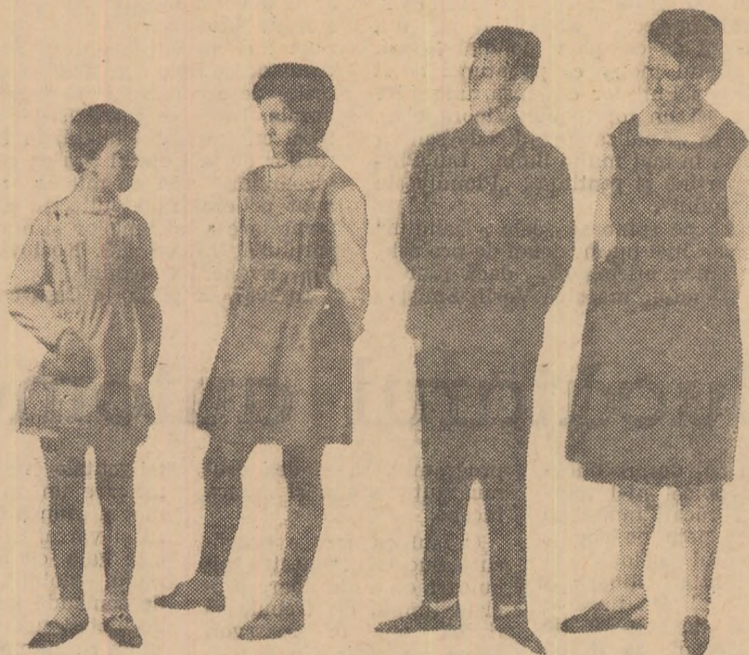
A. LIȘETKI, Timișoara: 1) Citiți răspunsul dat mai sus tovarășului Horst Bilescu. 2) După cum vedeți dorința dv. a fost satisfăcută. Chiar în acest număr, la pag. 6-7 puteți citi articole despre hipnotism.

MARIUS PETCUȘIN, com. Catane Noi, regiunea Oltenia: 1) Este vorba despre orașul Kustanai din regiunea Kustanai (Kustanaiskaia oblasti), iar inițialele K.S.S.R. aparțin R.S.S. Kazah (Kazahskaia S.S.R.). 2) Adresa studioului cinematografic „București”: Piața Științei, nr. 1 București. Pentru studioul „Mosfilm” e suficient să specificați Kinostudia „Mosfilm”, Moskva.

EMIL MANU, București: Regretăm dar problema respectivă nu se încadrează în profilul redacției noastre. Puteți trimite materialul unei reviste literare.

DOINA TOTOLICI, Drobeta: 1) Vă putem transmite adresele a două reviste din țări de democrație populară: „Freie Welt”, redacția: Berlin-W-8, Mohrenstrasse 63-64 (R. D. Germană); „Svet Socialismu”, redacția: Bratislava, Ștefanovicova 45, IV posch. 2) Citiți răspunsul dat mai sus tov. Matei Gr. Dumitru.

NOILE UNIFORME ȘCOLARE

Frumoase, practice, comode, rezistente.

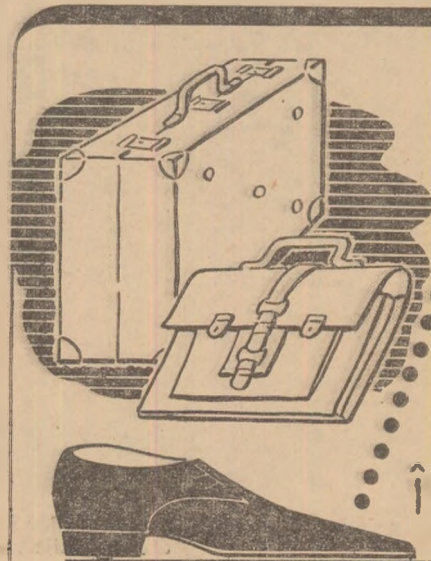
Se pot cumpăra și cu plata în rate

nou!

- PRODUS HRĂNITOR AROMAT ȘI RECONFORTANT
- PREPARAT INTEGRAL DIN FRUCTE
- BOGAT ÎN VITAMINE, SĂRURI MINERALE ȘI ZAHARURI

NECTAR DE FRUCTE

Cereti
PRODUSELE
FABRICII DE
PIELĂRIE ȘI
ÎNCĂLȚĂMINTE

13 DECEMBRIE - SIBIU

PRODUS COLOROM

GALLUS
VOPEȘTE ORICE TESĂTURI
MĂTASE • BUMBAC • LINĂ
ROCHII • HAINE • BLUZE

PRACTICE • FRUMOASE
IGIENICE • CONVENABILE

TRICOTAJE
din
BUMBAC
pentru adulți și copii
*Modele, contexturi
și culori diferite*

BLUZE • JACHETE
SCAMPOLOURI • VESTE
CAMAȘI • ARTICOLE
DE LENJERIE

Recomandări: Produsele se spală în apă caldă în care se adaugă fulg „Alba lux” (o lingură la 5 litri apă). Se clătesc în apă caldă și apoi rece. Se store prin presare. Nu se usucă prin alinare și nici pe sobă sau calorifer.

Șahul și muzica

Sfaturi înainte de examen

Nu se știe cine a inventat examenele. Se pare că inventatorul însuși n-a fost convins că generațiile de studenți îi vor pronunța numele cu venerație. Așa că le-a inventat pur și simplu și a dispărut în neant.

La timpul convenit am trecut și eu prin vreo zece sesiuni de examene și mă simt dator să vă împărtășesc unele impresii. Cred că studentul trebuie să cunoască, mai bine decât orice, gusturile examenatorului. Să presupunem că acestuia îi plac răspunsurile ample, dezvoltate și că informațiile pe care le dețineți dv. în legătură cu „năvălirea barbarilor în Imperiul Roman“ sînt destul de vagi. În acest caz e bine s-o luați mai de departe: jumuliți nițel gițele care au salvat Roma, condamnați inconsecvența lui Brutus, ocăriți-l pe Nero și lăudați-l pe Tacit. Nu-i rău să citați și o expresie celebră, de pildă: „Quousque tandem abutere Catilina patientia nostra?“ și să povestiți pe scurt conținutul romanului „Spartacus“. Copișit de crudiția dv. profesorul va uita de năvălirea barbarilor și veți scăpa cu fața curată.

Sînt foarte periculoși examinatorii căroră le plac răspunsurile clare și concise. Ei pretind cunoștințe exacte și nu suportă pălăvrăgeala. Imi amintesc că am avut mult de suferit de pe urma unui docent, cel mai fioros examinator din ciți mi-a fost dat să am parte. Punea, de pildă, întrebarea: „În ce an faraonul Ramses a încheiat pactul cu hitiții?“ — și se ținea scai de ea cu o încăpăținare de granit. Îi cîntam, mai abtîr cu privighetoriile, despre piramide, îi demascam fără milă preoții, depănam povestea lui Osiris și Isis și cînd în cele din urmă tăceam, epuizată, docentul repeta imperturbabil: „Așadar, în ce an faraonul Ramses a încheiat pactul cu hitiții?“ La sesiunea următoare, însă, am venit înarmați pînă-n dinți: am aflat, între timp, că docentul nostru nu se prea avea bine cu profesorul N. Așa că la orice întrebare răspundeam cam în felul următor:

— Nu putem fi de acord cu profesorul N. care, nesocotind faptele, nu socotește că împăratul Supiluliumma e socotit întemeietorul dinastiei, pe care profesorul N. o nesocotește și n-o include în socotelile sale.

Docentul, numai zîmbet, ne-a dat nota de trecere.

Dacă examinatorul e un om vesel, răspundeți vioi, cu umor. O glumă reușită poate să vă scoată din cea mai imposibilă încurcătură. Cunoșc un caz cînd la întrebarea profesorului „Ce știți despre structura scoarței Pămîntului?“ studentul a răspuns prompt: „Mă indoiesc că aș putea să adaug ceva nou la monografia dv. pe această temă!“ Profesorul i-a apreciat prezența de spirit.

Nu trebuie neglijată nici importanța factorului timp: cînd anume e mai bine să vă prezentați la examen. Dimineața, dacă examinatorul a dormit prost, el face exerciții de inviorare manifestînd un exces de curiozitate față de cunoștințele studentului. În acest caz e mai bine să așteptați pauza de prînz, după care, odihnit și sătul, examinatorul e predispus către indulgență și liberalism. Dar chiar și atunci să urmăriți cine a răspuns înaintea dv. Dacă-i un colecționar de „foarte bine“, mindria anului, vă sfătuiască să nu vă grăbiți. Altminteri cunoștințele dv. vor arăta palide ca un nou-venit pe o plajă unde sînt numai trupuri de bronz. Am avut un coleg vestit pentru fenomenala încetineală cu care vorbea. Pronunța cuvintele de parcă ar fi avut limba turnată din fontă. O frază alit de banală ca „Răscala condusă de Taylor a avut loc în 1381“ o întindea la nesfîrșit. E o fericire să răspunzi după un asemenea exemplar.

Mai există, ce-i drept, un procedeu, dar e prea îndrăzneț și paradoxal pentru a-l recomanda tuturor. Dacă vreți, totuși, să uzați de el, confundăți-vă în știință zi de zi și imbibați-vă cu cunoștințe pînă la saturație. Bănuiesc că procedeu merită să fie folosit.

V. Sanin

În pustiu Kizil-Kum, la poalele lanțului stîncos Kokcea, au fost descoperite recent resturile unei păduri datînd de o sută de milioane de ani. Cu acest prilej, geologii au scos la iveală cîteva mii de stilpi cilindrici înalți de 1—1,5 metri, care se ridică deasupra nisipului aidoma gurilor unor tunuri de oțel. Comparația se impune dat fiind că stilpii au devenit „de fier“.

Dar cum s-a produs transformarea? Aluviunile Amu-Dariei, care au acoperit la un moment dat împreună cu apa riului străvechea pădure, conțineau o mare cantitate de fier. Minerul a pătruns în lemn, transformîndu-l în metal în proporție de 40 la sută.

Pădurea descoperită la Kizil-Kum este una din puținele așa numite păduri de mangrove, care au constituit cîndva podoba tropicelor și a fărmiurilor mărilor și oceanelor.

În felul acesta a fost confirmată ipoteza oamenilor de știință potrivit căreia asprul pustiu Kizil-Kum a fost odinioară un înfloritor ținut tropical.

Compozitorul francez François Philidor, care a trăit în secolul al XVIII-lea, n-a căpătat titlul de campion mondial la șah pentru simplul motiv că pe atunci acest titlu nu exista. Philidor era, însă, un șahist neîntrecut și un foarte bun teoretician. Lucrarea sa „Analiza jocului de șah“ a fost tradusă în mai multe limbi. Lui Philidor îi aparține și sentința: „Pionul este sufletul șahului“.

De atunci, pe spinoasa „cale a șahului“ n-a mai pășit nici un muzician de profesie, deși s-ar putea afirma că, dacă n-ar fi fost șahist, marcel maestru Vasili Smislov

ar fi devenit incontestabil cîntăreț profesionist. Răsunătorul succes pe care l-a purtat acum cîțiva ani în meciul pentru titlul de campion al lumii a constituit un prilej de afirmare și în domeniul muzicii vocale. După ce urmăriseră senzaționalul meci cu respirația tăiată, în Palatul sporturilor de la Lujniki sau pe ecranele televizoarelor, zeci de mii de moscoviți au avut prilejul să asculte, în excelența interpretare a lui Smislov și a artistului popular al U.R.S.S. I.S. Kozlovski, un duet din „Evgheni Oneghin“.

În 1937, de pildă, la Casa centrală a ar-

tiștilor din Moscova a avut loc un meci extrem de încordat, la care au participat muzicienii celebri, pasionați amatori de șah: violonistul David Oistrach și compozitorul Serghei Prokofiev. După o luptă strînsă, cu un avantaj minim, a cîștigat Oistrach.

Jocul cu miză n-are nimic de-a face cu șahul, el nu poate fi decît condamnat. Dar orice regulă are excepții: în vara anului 1895, avîndu-l în vizită la Iasnaia Poliana pe compozitorul Taneev, Lev Tolstoi i-a propus oaspetelui să joace șah pe următoarea „miză“: în caz că avea să piardă, Taneev urma să interpreteze o nouă compoziție a sa, iar Tolstoi să citească un capitol din romanul, încă neterminat pe atunci, „Înviearea“. Spre deziluzia lui, Tolstoi a pierdut.

După strălucita victorie raportată în meciul cu Botvinnik pentru titlul de campion mondial, Tigran Petrosian a relatat că înainte de fiecare partidă ascultase Concertul nr. 1 pentru pian și orchestră de Ceaikovski. Se știe că Petrosian este un pasionat meloman și că are o colecție impresionantă de discuri și înregistrări pe bandă de magnetofon. Dar de ce a ales el tocmai Concertul de Ceaikovski? Se pare că odată a schimbat placa, ascultînd altă bucată muzicală, însă experiența n-a dat roade. De aceea a continuat să asculte de fiecare dată numai Concertul nr. 1.

M. Beilin

Bucătarul automat

Ce știm noi despre bucătari? De obicei ni-i imaginăm, îmbrăcați în halate albe, cu bonetă pe cap și cu nelipsitul polonic la bui. Dar arta culinară își are tainele ei. Un bucătar trebuie să știe la perfecție cît timp trebuie să fiarbă o mîncare, cînd și cum s-o săreze, cînd și ce condimente să-i adauge...

„Ce-ar fi însă, dacă am crea bucătari automați?“ — s-au întrebat constructorii din Harkov, specialiști în construcția de mașini pentru comerț. Și strădanile lor s-au soldat cu un „specialist“ automat în arta culinară, scund și vopsit în alb și argintiu. Mîncărurile preparate de acest exemplar neobișnuit sînt la fel de gustoase ca și cele pregătite de bucătarii veritabili.

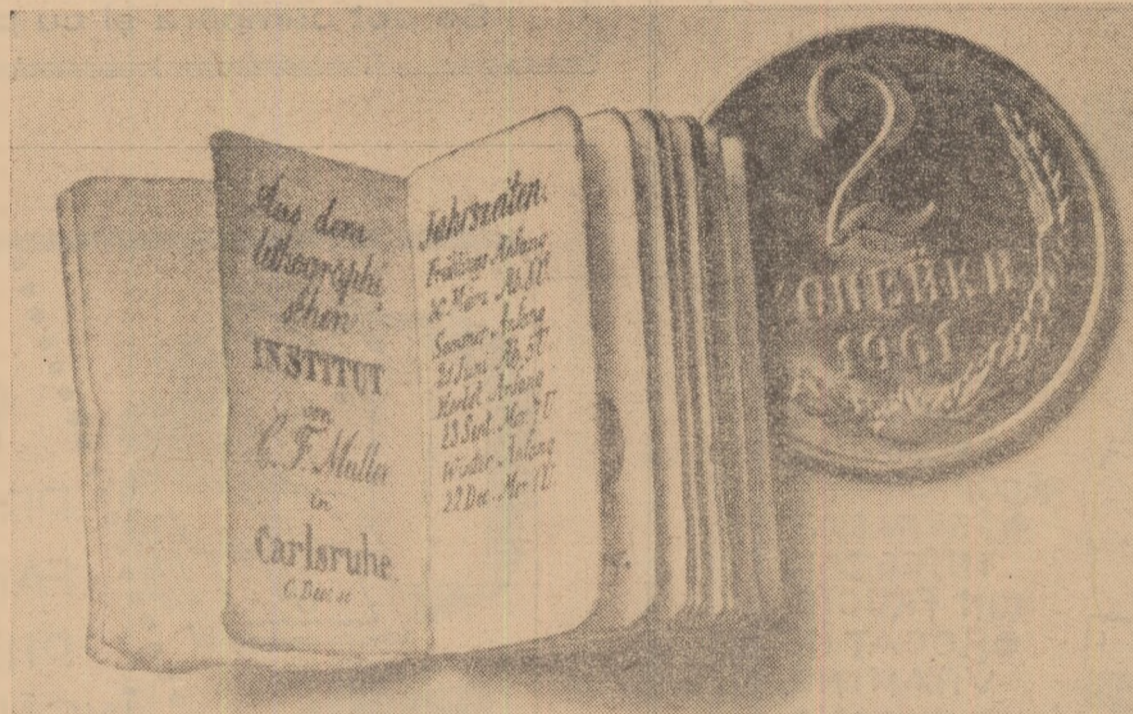
E de ajuns ca rezervorul automatului să fie umplut cu apă, iar cele patru cazane mici, cu zarzavaturi (în funcție de mîncarea ce urmează a fi preparată: morcovi, cartofi, varză, ceapă ș. a.) să se fixeze

programul, să se dea drumul automatului și munca începe.

Ceasul cu care e prevăzută „bucătarul“ nostru calculează cu o uimitoare precizie timpul cît trebuie să fiarbă apa în rezervor. După care intră în funcțiune niște relee și din fiecare cazan, în momentul respectiv și în ordinea necesară, trec în rezervor ceapa și morcovul. Apoi in-

teligentele relee pun în mișcare un malaxor automat și aruncă în vas cartofii și varza. Cînd mîncarea este gata conform programului stabilit, la pupitrul de comandă se aprinde un beculeț și sună un clopoțel, semn că automatul și-a încheiat misiunea.

Primele bucate pregătite de „robotul“ inventatorilor din Harkov sînt cît se poate de gustoase și variate.

Un exemplar de preț din colecțiile bibliofililor sovietici: acest almanah, editat în 1833 la Karlsruhe are dimensiunile unei monede de 2 copeici

Sarcofagul de gheață

Un copil indian, înfășurat într-o pînză grosolană de sac, s-a găsit ghemuit cu genunchii ațași la piept. Plete lungi negre i se revărsau pe umeri. Pare că doarme...

În februarie 1954, în timp ce escaladau piscul Cherro Plomo, un grup de alpiști au observat o figură învăluită în gheață înălțîndu-se, ca o sentinela, către cerul albastru al Anzilor centrali. După ce s-au odihnit cîtăva vreme, cățărătorii au început să sape în gheață. La un moment dat, pilotul unuia dintre ei s-a agățat de o bucată de pînză. Curățînd cu deosebită grijă prețioasa descoperire, alpiștii au constatat că era mumiă înghețată a unui băiat indian. Sarcofagul de gheață îl păstrase intact cîteva secole.

După ce a acoperit din nou mumiă cu un strat de gheață și a înfășurat-o într-o foaie de cort, grupul a coborît în vale. Cercetările au stabilit că micuțul indian murise în urmă cu aproape cinci sute de ani. Dar cum ajunsese el în vîrf de munte? În vremurile acelea depărtate, băștinășii din America de sud duceau un război crîncen împotriva conchistadorilor spanioli. Poate că poporul deznădăjduit adusese copilul jertfă zeului Soarelui? Ori poate copilul se rătăcise de tribul său, care se ascunsese în munți de teama cotropitorilor?

În momentul de față, mumiă este păstrată într-un frigider special într-una din încăperile muzeului etnografic din Santiago.

(După „Vokrug Sveta“)

Viitori cosmonauți?

Intr-o frumoasă zi de vară, locatarii de pe strada „Gorki“ și arterele învecinate au citit cu surprindere următorul anunț, afișat în locurile cele mai vizibile:

„Se primesc înscrieri la școala tinerilor cosmonauți din raionul Sverdlovsk. Candidații, băieți și fete, trebuie să aibă între 13 și 16 ani. Cererile vor fi adresate directorului școlii, G. F. Pojarov“.

Și în timp ce cererile se revărsau, parcă, din cornul abundenței, în subsolul pustiu al unei clădiri de pe strada Gorki, se desfășura o activitate febrilă. Zurgăvi, tîmplari și electricieni, mamele și tații unora dintre elevi, puneau la punct viitoarea școală. S-a procurat utilaj pentru radio, a fost echipată cu toate cele necesare o sală pentru parașutism, s-au adus bănci, tablă, scheme, hărți și manuale.

Dar viitorii cosmonauți: unsprezece băieți și patru fete au foarte multe de învățat. Cine se va ocupa de ei? În primul rînd Gheorghi Feodorovici Pojarov, colonel în rezervă și parașutist încercat care, în afară de funcția de director și de profesor de parașutism, va trebui să în-

deplinească și sarcina nobilă de educator și prieten al copiilor, de medic, șofer, antrenor și contabil. Printre profesori se va număra și Vasili Vasilievici Trofimov — inginer la Institutul central de cercetări științifice în domeniul proiectării experimentale de locuințe. Sportiv vestit, Vasili Vasilievici a și început să se ocupe de clasa automobileștilor. Pînă în momentul de față el a procurat, împreună cu elevii, un automobil de cursă și citeva motocicletă, pe care se vor antrena cursanții.

Un prețios ajutor vor căpăta, desigur, elevii și din

partea pensionarilor, a ofițerilor în rezervă care au o bogată experiență. Ei i-ar putea iniția, de pildă, pe viitorii cosmonauți în radiotehnică, i-ar deprinde să descifreze scheme, să sudeze aparatul, să pătrundă tainele acestei complicate ramuri.

Deocamdată, cei cincisprezece tineri fac pe pămînt, și anume într-o tabără sportivă, primii pași spre Cosmos. Cine știe, poate, peste cîțiva ani — în 1975 sau chiar mai devreme — unii dintre ei își vor lua, într-adevăr, zborul spre spațiile nemărginite ale Universului.

Pădurea de fier